

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Natalia Pugacevskaja

Využití svěrenského fondu při obchodech

Diplomová práce

Olomouc 2023

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Využití svěrenského fondu při obchodech vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 120.562 znaků včetně mezer.

V Plané nad Lužnicí dne 28. dubna 2023

Natalia Pugacevskaia

Ráda bych tímto poděkovala doc. JUDr. Milanu Hulmákovi, Ph.D., za podněty a připomínky, které mě nasměrovaly při výběru tématu práce a pomohly při jejím zpracování.

OBSAH

Seznam použitých zkratk	5
ÚVOD	7
1. Svěřenský fond jako nástroj obchodu	9
1.1. Právní základ svěřenského fondu jako nástroje obchodu	9
1.2. Zahraniční zkušenost	10
1.3. Vlastnosti svěřenského fondu přínosné pro podnikání	12
1.3.1. Oddělené a nezávislé vlastnictví	12
1.3.2. Flexibilita	15
1.4. Svěřenský fond jako subjekt obchodu	17
1.4.1. Soukromoprávní rovina	17
1.4.2. Veřejnoprávní rovina	19
1.4.3. Svěřenský fond – podnikatel	20
1.5. Svěřenský fond jako objekt obchodu	21
2. Některé problematické aspekty svěřenského fondu s ohledem na aktuální právní úpravu	23
2.1. Svěřenský správce pouze fyzická osoba	23
2.2. Vznik a zřízení změny a zánik svěřenského fondu	24
2.3. Převoditelnost práva na plnění obmyšlených	27
2.4. Insolvence fondu	29
3. Možnosti využití svěřenského fondu při obchodech	33
3.1. Svěřenský fond jako alternativa k některým obligacím	33
3.1.1. Svěřenský fond – instrument klubového financování	33
3.1.2. Svěřenský fond a korporátní dluhopisy	36
3.1.3. Svěřenský fond a patronátní vztahy	37
3.1.4. Zajišťovací svěřenský fond	39
3.2. Svěřenský fond jako fond investiční	41
3.3. Svěřenský fond a obchodní závod	44
3.4. Ostatní možnosti	45
ZÁVĚR	48
Seznam použitých zdrojů	49
Shrnutí	56
Seznam klíčových slov	57

Seznam použitých zkratk

OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OZ 1964	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 202/2012 Sb.
ZoD	Zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 307/2018	Zákon č. 307/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
Zákon č. 106/1999	Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů
IZ	Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů
ZIS	Zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů
Zákon o účetnictví	Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů
DŘ	Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů
EŘ	Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
Vládní návrh zákona	Vládní návrh zákona o preventivní restrukturalizaci – EU, Sněmovní tisk 371/0
DZ	Důvodová zpráva k OZ
DZ k ZIS	Důvodová zpráva k zákonu č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech
Nářízení 2020/1503	Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1503 ze dne 7. října 2020 o evropských poskytovatelích služeb skupinového financování pro podniky a o změně nařízení (EU) 2017/1129 a směrnice (EU) 2019/1937
Nářízení 575/2013	Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012

Nariadení 1215/2012	Nariadení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Směrnice 2015/849	Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES
Směrnice 2009/65/ES	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES ze dne 13. července 2009 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů
Nariadení 2017/2402	Nariadení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2402 ze dne 12. prosince 2017, kterým se stanoví obecný rámec pro sekuritizaci a vytváří se zvláštní rámec pro jednoduchou, transparentní a standardizovanou sekuritizaci a kterým se mění směrnice 2009/65/ES, 2009/138/ES, 2011/61/EU a nařízení (ES) č. 1060/2009 a (EU) č. 648/2012
Haagská úmluva	Haagská úmluva ze dne 1. července 1985 o právu rozhodném pro trusty a o jejich uznávání
CCQ	Občanský zákoník Quebecu (Civil Code of Quebec), účinný od 1. ledna 1994.
BIA	Zákon o úpadku a insolvenční Kanady (Bankruptcy and Insolvency Act), RSC 1985, c B-3.
MS	Ministerstvo spravedlnosti
KSČB	Krajský soud v Českých Budějovicích
KSÚL	Krajský soud v Ústí nad Labem
ObS	Obvodní soud
OS	Okresní soud
QCA	Odvolací soud Quebecu
CSQ	Nejvyšší soud Quebecu
CSC	Nejvyšší soud Kanady
ISSF	Informační systém evidence svěrenských fondů

ÚVOD

Philip Wood ve svém eseji *Commercial trusts in an international context* přesvědčivě argumentuje, že svěrenský fond neboli trust¹ je nezbytným institutem v obchodním právu. Na podporu svých tvrzení uvádí čísla. Největší trust na světě Depository Trust Corporation má aktiva kolem **30 trilionů amerických dolarů**² [k 31. prosinci 2021 to bylo 74 trilionů]³, to je zhruba polovina HDP planety. Drží většinu aktiv newyorské burzy a dalších burz v USA. Během řecké krize v letech 2011–2012 trustové struktury podpořily Řecko cca 250 miliardami eur a jedním z důvodů, proč se přitom nové dluhopisy v této transakci řídily anglickým právem, a nikoli právem jedné ze zemí eurozóny, bylo to, že anglické právo uznávalo trust, zatímco práva ostatních zemí EU (a Řecka) nikoli⁴.

Uvedu další číslo od amerického odborníka v oblasti trustů a pozůstalosti Johna Langbeina: většina majetku, který je v USA držen v trustech, je do nich vkládán v souvislosti s obchodními transakcemi, přičemž až **cca 90 % finančních prostředků držených v amerických trustech je „uloženo“ zejména v komerčních trustech**, nikoliv v osobních⁵.

V České republice je situace diametrálně odlišná. Většina svěrenských fondů slouží pro uchování a převody rodinného majetku či ochranu osobního majetku fyzických osob před riziky podnikání či z jiných důvodů a jen bezvýznamný počet svěrenských fondů je využíván jako nástroj obchodních transakcí.

V kontextu svých nestandardních a flexibilních vlastností, jak bude ukázáno dále, nabízí institut svěrenského fondu vedle uvedeného běžného způsobu použití celou řadu možností i v dalších oblastech, které si zaslouží pozornost. V českém prostředí o tom svědčí např. to, že se pro tento relativně nový právní nástroj nedávno rozhodlo Arcibiskupství pražské při správě církevního majetku⁶.

Pokud jde o rozsah práce, je předmětem mého výzkumu využití svěrenských fondů v oblasti *obchodu*⁷. Vzhledem k tomu, že legislativně neexistuje jiné dělení svěrenských fondů kromě

---

¹ Pojmy svěrenský fond a trust používám jako synonyma, ale o trustu mluvím spíše v kontextu common law.

² K 31. prosinci 2012.

³ The Depository Trust & Clearing Corporation. *DTCC 2021 Annual Report* [online]. New York, 2019, s. 63 [cit. 5. března 2023]. Dostupné z: [https://www.dtcc.com/~media/files/downloads/about/annual-reports/DTCC-2021-Annual-Report](https://www.dtcc.com/~/media/files/downloads/about/annual-reports/DTCC-2021-Annual-Report).

⁴ WOOD, Philip. Commercial trusts in an international context. *Trusts and Trustees* [online databáze], 2013, roč. 19, č. 3-4, s. 270-271 [cit. 3. února 2023]. Dostupné z: databáze proquest.com.

⁵ LANGBEIN, John. The secret life of the trust: The trust as an instrument of commerce. *The Yale Law Journal* [online databáze], 1997, roč. 107, č. 1, s. 166 [cit. 3. února 2023]. Dostupné z: databáze proquest.com; HAYTON, David. Trusts and their Commercial Counterparts in Continental Europe. *Trust and Trustees* [online databáze], 2002, roč. 8, č. 5, s. 22 [cit. 3. února 2023]. Dostupné z: databáze proquest.com.

⁶ APHA. *Prodáváme a budujeme, abychom mohli fungovat další staletí* [online]. apha.cz, 1. prosince 2022 [cit. 26. dubna 2023]. Dostupné z: <https://apha.cz/novinky/prodavame-a-budujeme-abychom-mohli-fungovat-dalsi-staleti>.

⁷ Obchod chápu v široce, zahrnuji činnost investiční a financování.

kategorizace na soukromé a veřejně prospěšné a že nemáme ani žádné jiné legislativní kritérium, podle něhož by se daly rozlišit svěřenské fondy mezi sebou, je nesnadné vymezit jasnou hranici mezi jejich tzv. „obchodním“ a „neobchodním“ využitím. Na druhou stranu považuji v zájmu vymezení oblasti zkoumání toto rozdělení za nezbytné. V této práci budu tedy jako „obchodní“ chápat transakce, které se realizují v jiném než osobním rámci, v obchodní sféře ve vztazích B2B a B2C.

Samotný institut svěřenského fondu je hlavně z hlediska jeho principů, založení a fungování hojně diskutován zahraničními i tuzemskými autory, díky čemuž byl za deset let jeho existence v českém prostředí vytvořen slušný teoretický základ (byť jsou některé otázky stále předmětem rozdílných výkladů a názorů). Vzhledem k tomu, že cílem mé práce není podat ucelenou charakteristiku svěřenského fondu, nebudu jí věnovat detailní pozornost, ale zaměřím se hlavně na jednotlivé aspekty svěřenského fondu, které mohou být přínosné či problematické pro obchod.

Zvolené téma práce je průřezové a dovoluje analyzovat ustálené instituty obchodního a finančního práva, např. podnikatel, klubový či syndikovaný úvěr, mnohost věřitelů, zajištění, obchodní závod apod., což v důsledku umožní provést srovnání praktické využitelnosti svěřenského fondu a již fungujících obchodních instrumentů.

Za pomoci odborné literatury, analýzy právních předpisů, srovnávání příslušných institutů obchodního a finančního práva, komparace jednotlivých dílčích vlastností svěřenského fondu a quebecké fiducie se budu v práci zabývat následující výzkumnou otázkou: **Jak lze využít svěřenský fond ve sféře obchodu, jaké jsou jeho výhody / nevýhody oproti jiným obchodním instrumentům a je svěřenský fond způsobilým nástrojem obchodu?**

Diplomová práce je rozdělena **do třech kapitol**. V první kapitole zkoumám, jaké vlastnosti fondu ho dělají atraktivním pro obchod (např. flexibilita, oddělené jmění, insolvenční efekt apod.), dále analyzuji postavení fondu jako subjektu a objektu obchodu a odpovídám na otázku, zda je možné považovat fond za podnikatele a kdo bude v případě fondu nositelem podnikatelských oprávnění. V druhé kapitole vymezuji „opačné“ vlastnosti svěřenského fondu, které brání či znesnadňují jeho použití při obchodech. V kapitole třetí se zaměřuji na konkrétní transakce, v nichž může fond najít obchodní využití, zkoumám zajišťovací a investiční svěřenský fond a obchodní využití svěřenského fondu v české praxi.

Tato diplomová práce vychází z právního stavu **ke dni 31. března 2023**.

1. Svěřenský fond jako nástroj obchodu

1.1. Právní základ svěřenského fondu jako nástroje obchodu

Právní základ pro možnost využití svěřenského fondu jako obchodního nástroje poskytují zejména dvě ustanovení OZ:

(i) § 1449 odst. 2 OZ, který uvádí možné oblasti použití soukromého svěřenského fondu. Konkrétně stanoví, že svěřenský fond může sloužit k prospěchu určité osoby nebo na její památku a že soukromý svěřenský fond lze zřídit i za účelem investování pro dosažení zisku k rozdělení mezi zakladateli, zaměstnanci, společníky či jiné osoby; a

(ii) § 1449 odst. 3 OZ, který stanoví, že hlavním účelem veřejně prospěšného svěřenského fondu nemůže být dosahování zisku nebo provozování závodu.

K těmto ustanovením vyvozuje tuzemská komentářová literatura několik závěrů relevantních pro oblast zkoumanou touto prací, které vycházejí ze srovnání českého znění zákona a quebecké úpravy⁸. Tuto quebeckou úpravu český zákonodárce převzal ve zkrácené podobě kompilací čl. 1266 až 1270 CCQ⁹. První z nich říká, že svěřenský fond lze použít za jakýmkoliv soukromým účelem¹⁰, přičemž výčet možných účelů soukromých svěřenských fondů je v těchto ustanoveních uveden příkladem. Druhý zní, že soukromý svěřenský fond lze použít k účelu dosahování zisku a provozu obchodního závodu¹¹.

Pokud jde o uvedené závěry, quebecká úprava, na rozdíl od české, je jednoznačná, čl. 1268 CCQ výslovně připouští použití soukromého svěřenského fondu „*à j'inému soukromému účelu*“, česká úprava však takový dovětek nemá – dikce § 1449 odst. 2 OZ podává uzavřený výčet možných účelů použití soukromých svěřenských fondů. Lze se domnívat, že i přes uvedené znění tohoto ustanovení závěr o tom, že svěřenský fond může být použit za jakýmkoliv soukromým účelem, včetně dosažení zisku a provozu obchodního závodu, může obstát s ohledem na:

(i) celkové znění § 1449 OZ: v odst. 1 tohoto ustanovení zákonodárce připouští existenci dvou typů fondů – soukromého a veřejně prospěšného, v odst. 3 ohledně veřejně prospěšného fondu výslovně stanoví, že jeho hlavním účelem nemůže být dosažení zisku anebo provoz obchodního závodu, čímž mlčky připouští, že jednak vedlejším účelem veřejně prospěšného fondu

⁸ PIHERA, Vlastimil. In: SPÁČIL, Jiří a kol. Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976–1474). Komentář. 2. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2021 [cit. 23. března 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz (dále jen „**Komentář Spáčil**“), k § 1449, marg. č. 3; ZIMA, Petr. In: PETROV, Jan a kol. Občanský zákoník. Komentář. 2. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2022 [cit. 23. března 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz (dále jen „**Komentář Petrov**“), k § 1449, marg. č. 3.

⁹ LEDERER, Vít. *Fiducie a svěřenský fond* [online databáze]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021 [cit. 10. února 2023]. Dostupné z: smarteca.cz.

¹⁰ Účel by neměl být v rozporu se zákonem, veřejným pořádkem a dobrými mravy.

¹¹ PIHERA, Vlastimil. In: Komentář Spáčil, k § 1449, marg. č. 3; ZIMA, Petr. In: Komentář Petrov, k § 1449, marg. č. 3.

mohou být a jednak, že hlavním účelem soukromého svěřenského fondu může být dosažení zisku anebo provoz závodu;

(ii) zákonodárce účely soukromého fondu formuluje neurčitými pojmy („*ke prospěchu určité osoby*“ nebo „*za účelem investování*“), které připouští dost široký výklad, rozlišuje pojmy „*za účelem investování pro dosažení zisku*“ (odst. 2) a „*účel dosažení zisku*“ (odst. 3);

(iii) v DZ zákonodárce zmiňuje, že „*svou povahou se svěřenské fondy blíží nadacím, liší se od nich však zejména ... větší variabilitou účelu*“; kde nadace sama připouští široký účel využití¹²;

(iv) v DZ nic nenasvědčuje tomu, že by účel svěřenského fondu zákonodárce chtěl řešit jinak než dle quebecké předlohy.

Z hlediska právního **základu nelze nalézt žádné překážky v použití svěřenského fondu jako obchodního nástroje – účel svěřenského fondu je pojat široce a zahrnuje jak nekomerční, tak i komerční využití**¹³. Přesto v české praxi využití institutu svěřenského fondu jako obchodního nástroje lze zatím **zaznamenat jen ojediněle** (jejich počet nepřevyšuje 20 z celkového počtu 4.725 svěřenských fondů)¹⁴.

1.2. Zahraniční zkušenost

Zkušenosti jiných států s využitím svěřenského fondu jako obchodního nástroje závisí zejména na právním systému daného státu (tj. zda se jedná o systém common law nebo kontinentální právo) a také na ekonomické vyspělosti státu. V posledních třech desetiletích se zvyšuje zájem o využívání institutu trustu jako obchodního nástroje v obou právních systémech. K tomu přispívá evropská a mezinárodní úprava¹⁵, která rovněž napomáhá postupnému stírání rozdílů mezi trusty dle obecného a civilního práva.

V systému common law je trust tradičně využíván v následujících oblastech obchodu¹⁶:

1) k držbě majetku nebo zprostředkování transakcí – zejména pro účely utajení nebo zvýšení transakčního pohodlí¹⁷ anebo v různých obchodních vztazích, kdy strana A drží na svém bankovním účtu peníze, které ve skutečnosti patří straně B (typický příklad inkasní agentury)¹⁸;

¹² DZ, zvláštní část, k § 1448-1452.

¹³ LEDERER: *Fiducie a svěřenský ...*, bod 2.2.2.

¹⁴ K 13. březnu 2023 – dle sdělení MS k žádosti o poskytnutí informací dle Zákona č. 106/1999 Sb. Při výpočtu byla použita tabulka od MS a údaje z ISSF, poznatky z nahlížení do spisu v KSČB, kde v prvním kroku byly vyloučeny fondy podobné: „*ve prospěch jména FO, dětí, rodiny apod.*“, fondy jejichž účel vylučuje obchodní povahu, pak fondy, kdy nebyl žádný pohyb od založení s jedním správcem a beneficentem apod.

¹⁵ GRAZIADEI, Michele a kol. *Commercial Trusts in European Private Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005, s. 3-6. Dostupné z: databáze eBook Collection EBSCOhost; Nařízení 1215/2012, Směrnice 2015/849, Směrnice 2009/65, Haagská úmluva.

¹⁶ FLANNIGAN, Robert. Business applications of the express trust. *Alberta law review* [online], 1998, roč. 36, č. 3, s. 631 [cit. 5. února 2023]. Dostupné z: <https://albertalawreview.com/index.php/ALR/article/view/1491/1480>.

¹⁷ FLANNIGAN: *Business applications ...*, s. 631.

¹⁸ WIBIER, Reinout. Can a modern legal system do without the trust? In: SMITH, Lionel (eds.). *The Worlds of the Trust*. Cambridge: Cambridge University Press, 2013, s. 73. Dostupné z: databáze ProQuest.

2) ke společné kontrole, kdy je pro skupinu osob důležité jednat společně a mít jistotu, že nedojde k odchýlení od společného záměru. Jednou z možností, jak toho dosáhnout, je svěřit příslušnou kontrolu do rukou správců, kteří jsou omezeni tím, že musí jednat výhradně v souladu s konkrétními podmínkami trustu¹⁹;

3) jako investiční nástroj, což může být pro drobné investory efektivní způsob spojení kapitálu. Tím mohou realizovat úspory z rozsahu obchodů a zároveň získají větší možnost diverzifikovat své investice²⁰;

4) k financování a zajištění – pokud je dluh rozptýlen mezi více věřitelů, je efektivnější a bezpečnější nechat jednoho správce zastupovat více věřitelů. Dlužník pak jedná pouze s jednou osobou a s jedním souborem podmínek týkajících se úvěru a zajištění. Tento nástroj se rovněž používá pro sekuritizaci aktiv a půjčování peněz na konkrétní účel²¹;

5) k ochraně majetku – majetek v trustu již není vlastnictvím zakladatele, a není tedy k dispozici pro uspokojení pohledávek věřitelů zakladatele. Zároveň věřitelé správce nebudou mít nárok na zabavení majetku trustu za účelem uspokojení osobních dluhů správce²²;

7) k daňové optimalizaci – trusty se používají k redukcí daní anebo jako součást složitých transakcí s cílem minimalizovat daňovou povinnost; úspěšnost této strategie je však závislá na příslušných právních předpisech²³;

6) k provozování podnikání – jako organizační forma podnikání, která je méně regulovaná než jiné organizační formy podnikání²⁴;

8) k zakládání penzijních fondů – k uspořené finančních prostředků na penzi;

9) k různým dalším kategoriím, např. compliance trusty, svěřenské fondy pro sanaci životního prostředí, likvidační trusty nebo svěřenské fondy pro zjednání nápravy²⁵.

Vzhledem k tomu, že byla česká právní úprava svěřenských fondů inspirována quebeckou, je vhodné zaměřit pozornost i na quebeckou praxi využití svěřenských fondů v oblasti obchodu. Celkově lze konstatovat, že quebecká literatura čerpá inspiraci z anglických a amerických zdrojů, z čehož vyplývají i podobné způsoby využití fondů jako obchodního nástroje.

---

¹⁹ FLANNIGAN: *Business applications* ..., s. 633.

²⁰ LANGBEIN: *The secret life* ..., s. 170-173.

²¹ Tamtéž. SCHWARCZ, Steven. Commercial trusts as business organizations: Unraveling the mystery. *The Business Lawyer* [online], 2003, roč. 58, č. 2, s. 565 [cit. 10. února 2023]. Dostupné z: databáze ProQuest.

²² Zvláště oblíbené jsou tzv. offshore trusty. Dixcart Management. *Offshore Trusts: An Introduction* [online]. dixcart.com, 3. února 2022 [cit. 10. února 2023]. Dostupné z: <https://www.dixcart.com/offshore-trusts-an-introduction-1-of-3>.

²³ SCHWARCZ: *Commercial trusts* ..., s. 564-565.

²⁴ BOUCHARD, Charlaïne. L'exploitation d'une entreprise par une fiducie: une alternative, intéressante? *Revue du notariat* [online], 2000, roč. 102, č. 1, s. 95 [cit. 10. února 2023]. Dostupné z: <https://www.erudit.org/en/journals/notariat/2000-v102-n1-notariat03692/1046155ar/>; SCHWARCZ: *Commercial trusts* ..., s. 568.

²⁵ LANGBEIN: *The secret life* ..., s. 174-177.

Quebečtí autoři vymezují tzv. fiducie, které mohou být dvojí povahy – nekomerční, nebo obchodně orientované²⁶. Obchodně orientovanou fiducii Beaulne a Barette rozdělují na dvě kategorie podle účelu využití – fiducii založenou za účelem (i) dosažení zisku a (ii) přidělování prospěchu konkrétní osobě, resp. konkrétním osobám²⁷.

Mezi fiducie založené za účelem dosažení zisku patří obchodní fiducie, investiční fiducie a fiducie pro transakce s nemovitostmi. Obchodní fiducie provozuje určitou obchodní činnost a konkuruje obchodní korporaci, přičemž se za její hlavní výhodu považuje flexibilita. Prostřednictvím investiční fiducie investoři získávají za vloženou investici účastnický podíl a status beneficenta. Jejich situace se pak velmi podobá situaci akcionáře společnosti s tou výhodou, že fiducie umožňuje řídit investice mnohem flexibilněji než v právnické osobě²⁸.

Pokud jde o druhou kategorii (fiducie k přidělování prospěchu), zařazují do ní Beaulne a Barette penzijní fondy ve prospěch zaměstnanců nebo obecněji fondy, jejichž cílem je poskytovat přímou nebo nepřímou výhodu členům organizace, zaměstnancům nebo držitelům cenných papírů (včetně fiducii podílejících se na zisku, stavebních fondů, fondů buy-sell, fondů pro nákup akcií a zajišťovacích fondů)²⁹.

Lze konstatovat, že v zemích s dlouholetou tradicí svěřenského fondu **má tento institut úlohu tzv. univerzálního „fix-it“ nástroje³⁰, obvykle využívaného v komerční sféře za účelem správy aktiv, investic a zajištění**. Tyto oblasti nejsou v českém komerčním prostředí svěřenským fondem zcela pokryty. Nicméně lze předpokládat, že tento stav je dočasný, neboť s ohledem na vlastnosti svěřenských fondů se dá očekávat různorodé využití svěřenského fondu i jako obchodního instrumentu. O jaké vlastnosti se konkrétně jedná, rozvádím v následující podkapitole.

1.3. Vlastnosti svěřenského fondu přínosné pro podnikání

1.3.1. Oddělené a nezávislé vlastnictví

Základní a nejdůležitější vlastnost svěřenského fondu je zakotvena v § 1448 odst. 2 OZ a spočívá v odděleném a nezávislém vlastnictví vyčleněného majetku³¹. Takto vyčleněný majetek slovy § 1448 odst. 3 OZ není ani vlastnictvím správce, ani vlastnictvím zakladatele, ani vlastnictvím osoby, které má být ze svěřenského fondu plněno.

²⁶ BEAULNE, Jacques, BARETTE, André. *Droit des fiducies*. 3. vydání. Montréal: Wilson & Lafleur, 2015, s. 81.

²⁷ Tamtéž.

²⁸ Tamtéž.

²⁹ Tamtéž.

³⁰ HONORÉ, Tony. On Fitting Trusts into Civil Law Jurisdictions. *Legal research paper series* [online], 2008, 27/2008, s. 3-4 [cit. 3. března 2023]. Dostupné z: https://rivistataf.eu/documenti/Honore_1630257184.pdf.

³¹ DZ, zvláštní část, k § 1448-1452.

Tato koncepce odděleného a nezávislého vlastnictví je převzata z quebeckého řešení o „účelově určeném jmění“³², které výjimečně, jen v případech stanovených zákonem, připouští, že majetek může existovat bez vlastníka³³. Toto řešení výstižně popsal QCA ve svém rozsudku sp. zn. 2019 QCCA 1165³⁴ a lze ho shrnout v následujících bodech:

(i) klasický koncept jmění v občanském právu neuznává, že může být jmění bez vlastníka, neboť má za to, že veškerý majetek má vlastníka a vlastníkem může být pouze osoba nebo stát, tj. tento koncept je bytostně svázán s osobou a vychází ze subjektivního pojetí jmění;

(ii) klasický koncept jmění je kritizován, protože nepojímá několik právních situací. Kritici tohoto konceptu (John B. Claxton, Roderick A. Macdonald, Jean Carbonnier) obhajují objektivní pojetí jmění, kde je jmění nezávislé na osobnosti. Považují jmění za objektivní množství prvků, které jsou vzájemně propojeny zadáním, společným účelem a pro které není osobnost nezbytná, protože jmění existuje samo o sobě, tedy bez právního subjektu;

(iii) CCQ zavedl do quebeckého práva pojetí jmění odlišné od právní subjektivity, ale omezeně, při zachování klasického subjektivního pojetí jmění pro většinu případů, v případech, kdy takto stanoví zákon³⁵.

Po podrobné analýze příslušných ustanovení OZ, zejména § 1448 odst. 1 OZ, § 1011 OZ Lederer přesvědčivě dospívá k závěru, že „*nové české civilní právo v souladu s kontinentální tradicí vychází primárně z tzv. klasické (subjektivní, personalistické) teorie „jmění“*“, zároveň se však k této teorii nestaví jako k absolutní a nepřekročitelné, neboť alespoň v jednom zvláštním případě počítá s existencí „*odosobněného*“ vlastnictví, které se zjevně neopírá o žádný subjekt³⁶. Toto tvrzení je obtížné vyvrátit.

Oddělené a nezávislé vlastnictví má za následek **tzv. insolvenční efekt**³⁷, kdy majetek vyčleněný do svěřenského fondu je oddělen od ostatního jmění zakladatele a stane se nedotknutelným pro jeho věřitele³⁸. Zejména v oblasti obchodu tato vlastnost svěřenského fondu nabývá zvláštního významu, neboť, jak psal Wood, „... *velkým hnacím motorem korporátního a finančního práva a vlastně i obchodního práva obecně je bankrot. Bankrot je velký lupič, ničitel. Právě na bankrotu je obchodní právo nejsurovější, protože musí existovat vítěz a oběť, někteří dostanou zapláceno a někteří se utopí*“³⁹

³² Koncepce tzv. patrimoniálního jmění.

³³ EMERICH, Yaell. The civil law trust: a modality of ownership or an interlude in ownership. In: SMITH, Lionel (eds.). *The Worlds of the Trust*. Cambridge: Cambridge University Press, 2013, s. 31-32. Dostupné z: databáze ProQuest.

³⁴ Rozsudek QCA ze dne 3. července 2019, *Association des professionnels de la construction et de l'habitation du Québec inc. (APCHQ) c. Procureure générale du Québec*, sp. zn. 2019 QCCA 1165. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/j18c7>.

³⁵ Tamtéž, bod 65-76.

³⁶ LEDERER: *Fiducie a svěřenský ...*, bod 2.1.

³⁷ GRETTON, George. Trusts without Equity. *International and Comparative Law Quarterly* [online], 2000, roč. 49, č. 3, s. 602-603 [cit. 23. března 2023]. Dostupné z: databáze Hein Online.

³⁸ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku*. Komentář. § 1400-1474 [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2015, k § 1448 OZ, s. 389-416 [cit. 23. března 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz. JOSKOVÁ, Lucie, PĚSNA, Lukáš. *Správa cizího majetku* [online databáze]. Praha: Wolters Kluwer, 2017, bod 3.1. [cit. 23. března 2023]. Dostupné z: databáze smarteca.cz.

³⁹ WOOD: *Commercial trusts ...*, s. 268.

Insolvenční efekt je důvodem toho, že v common law byl trust historicky používán nejčastěji za účelem ochrany majetku před věřiteli⁴⁰. Toto využití trustu bylo po určitou dobu omezeno právními předpisy o úpadku, aby byli chráněni stávající věřitelé⁴¹. Stejně tak i v právním řádu ČR insolvenční efekt svěřenského fondu má své hranice, konkrétně je omezen několika instituty, konkrétně relativní neúčinností právního jednání, která je upravena v § 589 a násl. OZ, speciální úpravou odporovatelnosti dle § 235 a násl. IZ, neplatností právního jednání dle § 231 a násl. IZ, neplatností právního jednání dle § 44a odst. 1 EŘ a dále zvláštní ochranou dle § 1467 OZ. Omezení insolvenčního efektu bylo potvrzeno i stávající judikaturou. V rozsudku KSČB sp. zn. 42 ICm 2544/2016⁴² soud prohlásil neplatnost právního jednání týkajícího se svěřenského fondu učiněného v době trvání tzv. generálního inhibitoria. Je pozoruhodné, že i přesto, že byla právní jednání ohledně dotčeného svěřenského fondu prohlášena soudem za neplatná, tento fond stále figuruje v evidenci svěřenských fondů (viz dále podkapitolu 2.2.).

Popsaná limitace insolvenčního efektu však nebrání zajištění ochrany majetku do budoucna. Takovým způsobem může podnikatel do svěřenského fondu vyčlenit hodnotný majetek, aby zajistil jeho ochranu, či naopak prostřednictvím svěřenského fondu provozovat rizikové činnosti, aby jimi neohrozil svoje aktiva.

S vyčleněním majetku do svěřenského fondu úzce **souvisí otázka, co vše může zakladatel do fondu předat**. Právě v komerčních vztazích má správná odpověď na tuto otázku zvláštní význam, neboť ovlivňuje způsoby praktického využití tohoto institutu. Jinak řečeno, zůstaneme-li tady u jazykového výkladu pojmu majetek, tak jak ho definoval zákonodárce v § 495 OZ, anebo najdeme-li důvody pro aplikaci analogie, dospějeme k závěru, že kromě majetku budou způsobilým předmětem vyčlenění i např. budoucí pohledávky zakladatele související či nesouvisející s předávaným majetkem, dluhy, nebo dokonce i práva a povinnosti vyplývající ze smluv uzavřených zakladatelem⁴³. Aktuálně je tato otázka vyřešena tak, že do svěřenského fondu může být vyčleněno obojí, tj. jak majetek, tak dluhy, s tím, že vyčleněný soubor musí mít kladnou hodnotu⁴⁴. Tento závěr lze podpůrně odůvodnit následovně:

(i) za předpokladu, že obchodní závod může být způsobilým předmětem vyčlenění, není důvod ponechat stranou ani soubor jiného jmění, který nespĺňuje definici obchodního závodu⁴⁵;

(ii) omezení předmětu vyčlenění pouze na majetek nedává smysl ani vzhledem k tomu, že v případě svěřenského fondu se jedná o plnou správu svěřeného majetku, jejímž účelem není

⁴⁰ FLANNIGAN: *Business applications ...*, s. 634.

⁴¹ Tamtéž; Rozsudek QCA ze dne 16. ledna 2012, Levasseur c. 9095-9206 Québec inc., sp. zn. 2012 QCCA 45, bod 42-70. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/fpnwx>.

⁴² Rozsudek KSČB ze dne 30. května 2017, sp. zn. 42 ICm 2544/2016.

⁴³ LEDERER: *Fiducie a svěřenský ...*, bod 2.2.1.

⁴⁴ PIHERA, Vlastimil. In: Komentář Spáčil, k § 1448, marg. č. 12.

⁴⁵ Tamtéž.

jen zachování svěřeného majetku, ale i „jeho rozmnožení a použití v zájmu beneficianta jakýmkoli způsobem“⁴⁶;

(iii) při provozu svěřenského fondu zákonodárce nevyklučuje vznik dluhů, proto není důvod, proč by dluhy nemohly být rovněž předmětem vyčlenění.

1.3.2. Flexibilita

Tichý poukazuje na to, že česká úprava správy cizího majetku je „relativně velmi flexibilní. Mnohá ustanovení používají obecné výrazy ... převažují příkladné výčty a velmi abstraktní způsob vyjádření...“⁴⁷. Flexibilita svěřenského fondu má následující projevy: (i) možnost volně stanovit účel svěřenského fondu a majetek, který do něj bude vyčleněn, (ii) možnost nastavit podmínky fungování fondu, včetně způsobu jmenování správce, stanovení počtu svěřenských správců, modifikace práv a povinností svěřenského správce, případně limitů správy, (iii) možnost nastavit podmínky plnění obmyšleným, počet a kategorie obmyšlených a způsob jejich jmenování.

Nyní se zaměřím na **podrobnější popis jednotlivých projevů flexibility**, které mohou být zohledněny při realizaci obchodních transakcí.

Na základě § 1455 odst. 1 OZ svěřenského správce jmenuje a odvolává zakladatel⁴⁸. Toto ustanovení ve druhé větě zakotvuje oprávnění zakladatele určit ve statutu jiný způsob jmenování nebo odvolání svěřenského správce. Jiným způsobem jmenování se v odborné literatuře rozumí „svěření“ pravomoci jmenovat svěřenského správce jiné osobě než zakladateli, zejména obmyšlenému, stávajícímu či původnímu svěřenskému správci, osobě vykonávající dohled nad správou svěřenského fondu nebo třetí osobě⁴⁹. S jmenováním správce je spojeno i oprávnění zakladatele omezit ve statutu dobu výkonu funkce svěřenského správce, což může být praktické např. v rámci syndikátu, kdy se věřitelé mohou střídát ve svém oprávnění jmenovat správce.

Dalším projevem flexibility vztahujícím se k správci svěřenského fondu je možnost jmenovat více správců, což může být vhodné např. v případě rozsáhlejších investic. Rovněž dle vzoru obchodních společností lze správu rozdělit mezi více správců, tj. svěřit každému správci určitou oblast, např. obchod, výrobu, investice, čímž se dá dosáhnout specializace a efektivity v jednotlivých oblastech.

---

⁴⁶ § 1409 OZ.

⁴⁷ TICHÝ, Luboš. In: ŠVESTKA Jiří. Občanský zákoník. Komentář. Svazek III (věcná práva). 2. vydání [online databáze]. Praha: Wolters Kluwer, 2022 [cit. 23. března 2023]. Dostupné z: databáze aspi.cz, k § 1400.

⁴⁸ Statut AP Veřejně prospěšný fond, bod 14.2. V případě, že není správce svěřenského fondu jmenován dle § 1455 odst. 1 OZ, může být jmenován soudem dle § 1455 odst. 2 OZ.

⁴⁹ JOSKOVÁ: *Správa cizího ...*, s. 117–118; PIHERA, Vlastimil. In: Komentář Spáčil, k § 1455, marg. č. 1.

Je však důležité poznamenat, že jestliže zakladatel ve statutu stanoví tzv. nepřímý způsob jmenování správce, již „*do tohoto mechanismu nemůže zasahovat*“ a nemůže jmenovat správce přímým způsobem⁵⁰.

K projevům flexibility patří i možnost odvolání svěřenského správce zakladatelem dle § 1455 OZ. Toto odvolání se děje na základě písemného prohlášení zakladatele dle § 1441 OZ. Vystává zde otázka, zda je taková volnost přínosem, či nikoli. Jedná se totiž o to, že v quebecké právní úpravě je odvolání správce limitováno, správce může být pouze „nahrazen“ soudem, a to především z důvodu, že je takto zajištěna jeho nezávislost⁵¹. Do celkové koncepce svěřenského fondu by lépe zapadalo, že pokud zakladatel podřizuje majetek předávaný do svěřenského fondu určitému účelu, neměl by již mít možnost zásadně ovlivňovat správu tohoto majetku. Zde si dovoluji připojit se k názoru Lederera, který poukazuje na tento „nedostatek“ české úpravy a uvádí, že není vhodné „*přiznat zakladateli právo svěřenského správce odvolat kdykoliv na základě jeho volného uvážení. V takovém případě existuje výrazné riziko, že se svěřenský správce ocitne v určitém vztahu podřízenosti vůči zakladateli a bude vždy jednat pod vlivem jeho aktuálních zájmů a preferencí ...*“⁵². Na druhou stranu z hlediska využití svěřenského fondu v obchodech bude dispozitivnost ustanovení o odvolání jen výhodou, neboť nic nebrání účastníkům modifikovat zákonný režim v závislosti na typu obchodní transakce.

Pokud jde o flexibilitu ve vztahu k osobě obmyšleného, ta se projevuje ve volnosti stanovit obmyšleným jakoukoliv osobu, jak fyzickou, tak i právnickou, případně doposud neexistující, přičemž obmyšlených může být i více. Plnění, na která mají obmyšlení právo, mohou být různého charakteru, vznikat v odlišnou chvíli nebo postupně či být různě podmíněná⁵³. Flexibilita se ve vztahu k obmyšlenému projevuje i volností zvolit způsob jeho jmenování – pokud obmyšlený není určen ve statutu, může ho určit zakladatel, není-li jmenován zakladatelem, tak svěřenský správce, který přitom postupuje s péčí řádného hospodáře⁵⁴.

Přestože svěřenský fond nabízí širokou flexibilitu při nastavování svých prvků, existují určité záruky a ochrany, které mohou být využity v závislosti na konkrétních obchodech a transakcích, aby se zajistilo bezpečné a spolehlivé fungování fondu a ochrana zájmů jeho účastníků. Konkrétně se jedná o následující:

1) závazek správce plnit jeho působnost a povinnosti s péčí řádného hospodáře dle § 1411 OZ;

---

⁵⁰ ZIMA, Petr. In: Komentář Petrov, k § 1455, marg. č. 3.

⁵¹ Rozsudek CSQ ze dne 16. srpna 2022, *Drouin vs. Vachon*, sp. zn. 2022 QCCS 3094, bod 126-128. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/jrk0r>. Rozsudek CSQ ze dne 23. října 2019, *Succession de Giroux*, 2019 QCCS 4663, bod 28-46. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/j38qf>.

⁵² LEDERER: *Fiducie a svěřenský ...*, bod 4.5.1.

⁵³ JOSKOVÁ: *Správa cizího ...*, s. 11, 125, 126.

⁵⁴ Tamtéž, 125-127.

- 2) nestranné jednání vůči beneficiéntům dle § 1412 odst. 1 OZ, správce nesmí upřednostňovat své zájmy, pokud je jedním z beneficiéntů;
- 3) oznamovací povinnost v případě hrozícího nebo existujícího střetu zájmů dle § 1413 OZ či nutnost souhlasu beneficiénta v případech stanovených v § 1415 OZ;
- 4) zákaz směšování vlastního majetku s majetkem svěřenského fondu dle § 1414 OZ;
- 5) zákaz uskutečnit bezplatný převod majetku fondu dle § 1416 OZ, vyjma zde stanovených dvou případů⁵⁵;
- 6) odpovědnost správce dle § 1420 OZ při překročení jeho působnosti;
- 7) zákaz dle § 1440 odst. 2 OZ odstoupit z funkce správce v nevhodnou dobu.

1.4. Svěřenský fond jako subjekt obchodu

Při zvažování využití svěřenského fondu jako nástroje obchodu je klíčové řešit otázku, zda může být svěřenský fond účastníkem obchodu, a to jak z hlediska soukromého práva, tak z hlediska práva veřejného.

1.4.1. Soukromoprávní rovina

Základními **právními způsobilostmi osoby**, které současně vymezují základní osobní status osoby, jsou právní osobnost, svéprávnost a deliktní způsobilost⁵⁶.

Na základě § 15 odst. 1 OZ právní osobností je způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti. Zákodárce nepřiznává svěřenskému fondu právní osobnost: „*Svou povahou se svěřenské fondy blíží nadacím, liší se od nich však zejména nedostatkem právní osobnosti ...*“⁵⁷, přičemž to činí „*vědome a záměrně ... , a to zejména proto, že svěřenský fond nemá majetkovou samostatnost, majetek fondu tomuto fondu nepatří, nakládá s ním správce účelově a limitovaně*“⁵⁸. Ve smyslu § 15 odst. 1 OZ to znamená, že svěřenský fond nemůže být nositelem soukromých práv a povinností⁵⁹.

Svéprávnost § 15 odst. 2 OZ vymezuje jako „*způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat)*“. Protože svěřenský fond nemůže být nositelem práv a povinností, nemůže je ani nabývat.

Deliktní způsobilost není zákonem definována. Komentářová literatura deliktní způsobilost pojímá jako způsobilost nést následky za své vlastní zaviněné protiprávní jednání⁶⁰.

⁵⁵ (i) je-li to přímo v povaze správy, nebo (ii) jedná-li se o majetek nepatrné hodnoty, jehož se správce zbavuje v zájmu beneficiénta či ve shodě s účelem správy.

⁵⁶ MELZER, Filip. In: MELZER, Filip. In: MELZER, Filip a kol. Občanský zákoník I. Svazek. § 1-117 Obecná ustanovení. Praha: Leges. 2013 (dále jen „**Komentář Melzer**“), s. 253-254.

⁵⁷ DZ, zvláštní část, k § 1448-1452.

⁵⁸ HAVEL, Bohumil. In: Komentář Melzer, s. 274-276.

⁵⁹ MELZER, Filip. In: Komentář Melzer, s. 254.

⁶⁰ MUZIKÁŘ, Martin. In: Komentář Petrov, k § 15, marg. č. 17.

Svěřenský fond však nemůže činit vlastní jednání, proto o delikt ní způsobilosti fondu nelze uvažovat. V souvislosti s tím vzniká otázka, jak to bude s odpovědností fondu, např. vůči komu bude mít poškozený nárok na náhradu případné újmy vzniklé v souvislosti s činností svěřenského fondu.

Chceme-li odpovědět na tuto otázku, musíme se vrátit k „patrimoniální“ teorii, jak byla nastíněna výše. Subjektivní teorii jmění nerozlučně spojuje s osobou a odpovědností, a proto nepřipouští jmění oddělené od osoby⁶¹. Lederer k tomu upřesňuje: „*Odstranění osoby z definice „jmění“ by se tudíž přímo dotklo také pojmu závazku. Obligaci by již nebylo možné chápat jako právní poměr dvou, popř. více osob, ale jako vzťah propojující odlišná „jmění“, ve kterém mají zúčastněné osoby postavení pouhých administrátorů*“⁶². Zjednodušeně řečeno ve znění „patrimoniální“ teorie majetek a závazky v svěřenském fondu jsou zbaveny osobnosti a slouží výhradně účelu svěřenského fondu⁶³, práva a závazky existují bez subjektů, tato práva a povinnosti jsou vykonávána správcem, nad kterým je dohled, aby byla omezena jeho svévole, neboť se nejedná o jeho osobní práva a povinnosti⁶⁴.

Tento závěr má následující praktické důsledky. Svěřenský správce má úlohu pouhého „vykonavatele“ práv – nakládá se svěřeným majetkem na účet fondu, není nijak osobně zavázán jednáním, které v rámci výkonu své působnosti učinil. Správce není dlužníkem ani věřitelem, není jimi ani zakladatel, ani obmyslený, „...*všeobecnou zárukou uspokojení pohledávek věřitelů ze závazků, do nichž správce jednající v zájmu fondu vstoupil, je čistě majetek naplňující svěřenský fond*“⁶⁵.

Považujeme-li fond za autonomní soubor práv a povinností, musíme počítat i s následkem, že se fond nebude opírat o žádný právní subjekt. Proto odpověď na otázku, **vůči komu bude mít poškozený nárok na náhradu případné újmy vzniklé v souvislosti s činností svěřenského fondu**⁶⁶, **bude znít, že takový subjekt není**, což však nebrání poškozenému požadovat uspokojení předmětného nároku z majetku fondu skrz správce.

V komentářové literatuře je způsobilost správce vykonávat práva a závazky vázící k fondu odůvodněna na základě dvou ustanovení⁶⁷:

(i) § 1448 odst. 3 OZ („*Vlastnická práva k majetku ve svěřenském fondu vykonává vlastním jménem na účet fondu svěřenský správce ...*“) – toto ustanovení však řeší jen způsob výkonu vlastnického práva (věc držet, užívat a požívat její plody a užítky a právo s věcí nakládat), a nestanoví, kdo a jak jedná na účet fondu ve věcech, které nejsou spojeny s vlastnickým právem k majetku fondu;

⁶¹ POPOVICI, Alexandra. Trusting Patrimonies. In: REMUS, Valsan (eds.). *Trusts and Patrimonies*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2015, s. 212-218. Dostupné z: eBook Collection EBSCOhost.

⁶² LEDERER: *Fiducie a svěřenský ...*, bod 1.3.

⁶³ POPOVICI: *Trusting Patrimonies*, s. 219.

⁶⁴ LEDERER: *Fiducie a svěřenský ...*, pozn.143.

⁶⁵ Tamtéž, bod 2.1.

⁶⁶ Obdobně nároky ze smlouvy.

⁶⁷ ZIMA, Petr. In: Komentář Petrov, k § 1456, marg. č. 3.

(ii) § 1419 OZ („správci nevzniká osobní povinnost ze závazku, který ujednal s jinou osobou na účet *beneficianta* ...“) – toto ustanovení také neurčuje, kdo jedná, ani kdo se stává stranou smluvních vztahů, ani komu z takových právních jednání vznikají práva vůči třetím osobám⁶⁸.

Řešení lze nalézt, pokud použijeme analogii a na správce vztáhneme nejen pravomoc výkonu vlastnických práv k majetku, ale i relativních práv, a to na základě logické úvahy, že svěřenský fond nemá právní subjektivitu a správce je tím, kdo má kontrolu nad tímto „bezsubjektovým“ jměním, spravuje jej a jedná jeho jménem v rámci pravomocí, které mu byly svěřeny⁶⁹.

1.4.2. Veřejnoprávní rovina

K této otázce již existuje několik relevantních soudních rozhodnutí.

Na základě usnesení ObS pro Prahu 5, sp. zn. 31 C 512/2019⁷⁰ nebylo vyhověno návrhu na změnu statutu, kterým navrhovatelé, svěřenští správci, žádali doplnění předmětu podnikání svěřenského fondu o výrobu, obchod a služby uvedené v přílohách 1–3 živnostenského zákona. Soud tvrdí, že „*myslem institutu svěřenského fondu [je] extenze individuální sféry vlastnické svobody a z atraktivního investičního prostředí*“ (bod 15), a pak dospívá k závěru, že „*návrhu nelze vyhovět ... s ohledem na uvedená zákonná ustanovení [§ 501 OZ, § 1400-1447 OZ, § 1452-1456 OZ]*⁷¹ samotnou podstatu podnikání a svěřenských fondů, jež nejsou entitou s právní subjektivitou ani osobou dle ustanovení § 18 o. z. a slouží výhradně k účelu stanovenému zákonem⁷²“.

Se závěry soudu, které shledávají, že svěřenský fond nemůže podnikat, neboť není entitou s právní subjektivitou, se nelze ztotožnit. Chybějící právní subjektivita ve sféře soukromoprávní nebrání tomu, aby byl svěřenský fond uznán entitou, která může provozovat činnost dle živnostenského zákona a může získávat jiná úřední povolení nutná pro uskutečnění podnikatelské činnosti. Skutečnost, že svěřenskému fondu bude udělena možnost získat oprávnění dle živnostenského zákona nebo dle jiného zákona, neznamená, že je mu tímto nutně udělena právní subjektivita. Není to nic nestandardního. Např. i když svěřenský fond nemá právní osobnost, je podle § 1 odst. 2 písm. i) Zákona o účetnictví charakterizován jako účetní jednotka a vztahuje se na něj povinnost vést účetnictví. Svěřenskému fondu je přiznána tzv. daňová subjektivita, daňové povinnosti svěřenského fondu plní svěřenský správce dle § 20 odst. 3 DŘ. V tomto ohledu není důvod rozdílného přístupu ve vztahu k živnostenskému zákonu. Proč tedy

⁶⁸ LOKAJÍČEK, Jan. In: Komentář Petrov, k § 1419, marg. č. 7; PIHERA, Vlastimil. In: Komentář Spáčil, k § 1455, marg. č. 2.

⁶⁹ Rozsudek CSQ ze dne 16. října 2007, *Fiducie Côté Poirier (Syndic de)*, sp. zn. 2007 QCCS 4857, bod 30. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/28rgm>.

⁷⁰ Usnesení ObS pro Prahu 5 ze dne 11. září 2020, sp. zn. 31 C 512/2019.

⁷¹ Tamtéž, bod 13-15.

⁷² Tamtéž, bod 17.

nepřiznat svěřenskému fondu i „*živnostenskou subjektivitu*“? Je to dokonce žádoucí, neboť rozdílný přístup otevírá cestu nezákonnému podnikání prostřednictvím svěřenského fondu. Obdobné by mělo platit i ve vztahu k ostatním oprávněním, samozřejmě kromě těch, kde je určitá právní forma výslovně zákonem vyžadována⁷³.

Další judikát se výslovně vyjádřil k otázce, zda má svěřenský fond způsobilost být účastníkem řízení⁷⁴. Na tuto právní otázku odpověděl soud tak, že svěřenský fond nemá právní osobnost, a proto nemá ani způsobilost být účastníkem řízení, neboť mu procesněprávní subjektivitu zákon výslovně nepřiznává. Soud však v posledním bodě rozhodnutí konstatoval, že toto rozhodnutí nebrání tomu, aby účastníkem řízení v takových případech byl ten, kdo převzal výkon vlastnického práva k majetku, o němž v řízení jde. Toto rozhodnutí lze považovat na rozdíl od předchozího za správné, neboť jednak odráží podstatu svěřenského fondu, jednak nabízí účastníkům praktické řešení, jak postupovat v řízeních týkajících se svěřenského fondu. V takových řízeních procesněprávní práva vykovává na účet fondu svěřenský správce, který bude účastníkem řízení, což zcela odpovídá hmotněprávní úpravě.

1.4.3. Svěřenský fond – podnikatel

V usnesení ObS pro Prahu 5, sp. zn. 31 C 512/2019⁷⁵ soud též prohlásil, že svěřenský fond nemůže podnikat, neboť jeho smyslem je extenze individuální sféry vlastnické svobody a zatraktivnění investičního prostředí, tj. k přímému podnikání fond vhodný není. K takovému závěru lze dospět při pouhém jazykovém výkladu příslušných ustanovení, konkrétně § 420 a § 421 OZ. Definice, s níž operuje zákon, počítá s tím, že podnikatel je osoba, která vykonává činnost na vlastní účet a odpovědnost. Tyto znaky svěřenský fond nespĺňuje a nespĺňuje je ani správce, neboť nevykonává činnost na vlastní účet a odpovědnost, ale na účet a odpovědnost svěřenského fondu. Přesto lze mít za to, že svěřenský fond podnikat může, a to s následujícím odůvodněním:

(i) s účinností OZ došlo k opuštění formální koncepce podnikatele založené na podnikatelském oprávnění, nově je určitá osoba považována za podnikatele jen se zřetelem ke své podnikatelské činnosti⁷⁶;

(ii) podnikatelská činnost je vymezena následujícími znaky: (a) je vykonávána samostatně, na vlastní účet a odpovědnost (dále jen „**znak samostatnosti**“), (b) je výdělečnou činností za účelem dosažení zisku, (c) je prováděna živnostenským nebo obdobným způsobem, soustavně

⁷³ Např. fond kolektivního investování.

⁷⁴ Usnesení KSÚL ze dne 28. července 2020, sp. zn. 14 Co 138/2020.

⁷⁵ Usnesení ObS pro Prahu 5 ze dne 11. září 2020, sp. zn. 31 C 512/2019, bod 17.

⁷⁶ DZ, zvláštní část, k § 420-422.

a se zřetelem k této činnosti. Pokud jsou naplněny tyto znaky, tak by se mělo jednat o činnost podnikatelskou.

Problém může být v naplnění znaku činnosti samostatné, která je vykonávána na vlastní účet a odpovědnost, a to právě z toho hlediska, že svěrenský fond není osobou. Na druhou stranu komentářová literatura poukazuje na to, že judikatura vymezuje znak samostatnosti jako protiklad výkonu závislé činnosti, která je charakterizována výkonem činnosti podle pokynů jiné osoby (zaměstnavatele), na její riziko a jejímž cílem je plnění úkolů zaměstnavatele⁷⁷. Z tohoto úhlu pohledu není činnost fondu činností závislou, neboť neexistuje osoba, která může svěrenskému správci udělovat pokyny, fond je výhradně závislý na svém účelu⁷⁸. Proto je tady na místě použít nejšířší možný jazykový výklad a pojem „na vlastní účet a odpovědnost“ vykládat s přihlédnutím k povaze fondu, jako „bezsubjektového“, ryze účelového „jmění“, tak, že samostatná činnost je prováděna na účet fondu prostřednictvím vykonavatele – svěrenského správce.

I pokud připustíme, že uvedený argument neobstojí, alespoň ve vztahu ke spotřebiteli bude mít svěrenský fond postavení podnikatele, byť není osobou, jak explicitně vyžaduje § 420 odst. 2 OZ. Lze uvažovat o teleologické mezeře v zákoně, která má být vyřešena použitím analogií, a proto je nutné vztáhnout postavení podnikatele i na entitu, která osobou není. Srovnáme dvě jednoduché situace: v jednom případě máme spotřebitele, který koupí zboží od podnikatele – osoby, a v druhém případě spotřebitele, který koupí zboží od svěrenského správce jednajícího na účet svěrenského fondu. Za srovnatelných podmínek není žádný rozumný důvod, proč by spotřebitel v případě, že koupí zboží od svěrenského fondu, musel přijít o „spotřebitelskou“ ochranu.

V případě, že svěrenský fond provozuje výdělečnou činnost za účelem dosažení zisku, soustavně a se zřetelem k této činnosti, by měl být považován za podnikatele, a to bez ohledu na to, že není osobou. Je vhodné zdůraznit, že se toto hodnocení nevztahuje paušálně na jakoukoliv činnost fondu, např. pokud by svěrenský správce jednal na účet fondu mimo podnikatelskou činnost, měl by postavení spotřebitele⁷⁹.

1.5. Svěrenský fond jako objekt obchodu

Svěrenský fond nelze prodat, zastavit, pronajmout apod., tj. je vyloučeno jakékoliv nakládání s fondem jako předmětem transakcí, protože se jedná o právní konstrukt⁸⁰. Je však otázkou, zda takového nakládání se svěrenským fondem na straně zakladatele nelze dosáhnout

⁷⁷ ZAPLETAL, Jiří. In: Komentář Petrov, k § 420, marg. č. 4.

⁷⁸ LEDERER: *Fiducie a svěrenský ...*, bod 3.2.

⁷⁹ Např. svěrenský fond spravuje budovu, a tak by při uzavření smluv s poskytovateli služeb mohl prosperovat ze spotřebitelské ochrany.

⁸⁰ PIHERA, Vlastimil. In: Komentář Spáčil, k § 1451, marg. č. 4.

jinak, např. postoupením práv zakladatele na třetí osobu. Tato otázka není v literatuře vyřešena, lze však předpokládat, že takové postoupení připadá v úvahu a může být využito při obchodních transakcích, zejména vzhledem k nárokům zakladatele dle § 1455 OZ, § 1463 OZ a § 1472 OZ.

Dispozice s majetkem, který byl vyčleněn do fondu, jakož i s tím, který do fondu přibyl, je povolena, pokud není v rozporu s účelem fondu. Svěřenský správce tak může podstatnou část majetku fondu, dokonce i veškerý majetek, také odprodat, a s majetkem fondu tedy jakkoli nakládat. Jediné omezení, které ovlivňuje volnost takových dispozic správce, je účel fondu, k němuž byl fond zřízen. Např. bude problematická bezúplatná dispozice s majetkem v případě, že bude účelem fondu dosahování zisku, neboť jejím důsledkem „by bylo zmenšení rozsahu majetku ve svěřenském fondu, což by mohlo obrozit nebo v krajním případě i zcela znemožnit dosažení účelu správy“⁸¹.

Dílčí závěr ke kapitole první:

V článku „*Why No Trusts in Civil Law?*“ Vera Bolgár identifikovala tři obecné překážky přijímání trustů do systémů občanského práva, jmenovitě (i) jednotné pojetí vlastnictví, (ii) zásadu numerus clausus věcných práv a (iii) nedostatek potřeby takového přijímání kvůli přítomnosti rovnocenných institucí, které by mohly plnit stejné účely⁸².

S jednotným pojetím vlastnictví a zásadou numerus clausus se česká právní úprava vypořádala přijetím koncepce tzv. patrimonálního jmění, založeného na odděleném a nezávislém vlastnictví. S touto koncepcí poskytla adresátům i celkem flexibilní úpravu svěřenského fondu, která může být využita při obchodních transakcích. To znamená, že formulováním nejpodstatnějších vlastností, které činí ze svěřenského fondu užitečný obchodní instrument, stejně jako v jiných jurisdikcích, byl základ českým zákonodárcem jistě položen. I přes to je však svěřenský fond jako obchodní nástroj v České republice používán jen zřídka. Nedostatek potřeby přijmout tento nástroj do systému občanského práva kvůli přítomnosti rovnocenných obchodních instrumentů, jak byl identifikován Verou Bolgár, bude prozkoumán ve třetí kapitole. Ve druhé kapitole se zaměřím na to, zda dílčí specifika české úpravy svěřenského fondu nekladou další překážky pro možnost použití svěřenského fondu jako obchodního nástroje.

---

⁸¹ LEDERER: *Fiducie a svěřenský ...*, bod 4.6.2.

⁸² BOLGÁR, Vera. *Why No Trusts in the Civil Law?* *The American Journal of Comparative Law* [online], 1953, roč. 2, č. 2, s. 204 [cit. 2. února 2023]. Dostupné z: databáze JSTOR.

2. Některé problematické aspekty svěřenského fondu s ohledem na aktuální právní úpravu

2.1. Svěřenský správce pouze fyzická osoba

Při posuzování možnosti využití svěřenského fondu jako alternativy institutu agenta pro zajištění se lze setkat s názorem, že jednou z překážek české právní úpravy, která brání využití svěřenského fondu v zajišťovacích transakcích, je to, že způsobilost být svěřenským správcem má pouze fyzická osoba, nikoliv osoba právnická⁸³. Konkrétně je vytýkáno, že v takových transakcích věřitelé nebudou ochotni svěřit zajištění svých milionových pohledávek do rukou jedné fyzické osoby, a to z důvodu rizika neuspokojení případných nároků na náhradu škody či nedostatku odbornosti fyzické osoby, a zároveň ani sama fyzická osoba nebude ochotna podstoupit možné riziko související s výkonem funkce svěřenského správce⁸⁴. Tyto námitky nemají opodstatnění a současně nastavený okruh osob, které mohou vykonávat funkci svěřenského správce, ve spojení s určitými mechanismy, které nabízí zákon, je optimální pro využití svěřenského fondu při obchodech⁸⁵.

Na základě § 1453 OZ může být svěřenským správcem každý svéprávný člověk, právnická osoba může být svěřenským správcem, stanoví-li to zákon. Současná právní úprava povoluje výkon funkce správce právnické osobě v případech upravených ZIS (§ 150 odst. 1, 2 ZIS ve spojení s § 7 a § 10 ZIS, § 151 ZIS ve spojení s § 11 odst. 6 ZIS). Z této úpravy ZIS vyplývá, že právnická osoba může být svěřenským správcem pouze tehdy, pokud splňuje určité požadavky a podléhá doзору ČNB, a to i pro případ, že bude spravovat i jiný než investiční fond. Lze tedy konstatovat, že **způsobilost fyzické osoby být svěřenským správcem je podmíněna pouze svéprávností**, aniž by na ni byly kladeny jakékoli kvalifikační požadavky, jakákoliv právnická osoba však být svěřenským správcem nemůže, a **pozici správce může vykonávat jen tzv. regulovaná právnická osoba**⁸⁶.

Ve světě je tento model (jakákoliv fyzická osoba a regulovaná právnická osoba) užíván více než model, kde je výkon funkce svěřenského správce povolen osobě fyzické a tzv. neregulované právnické osobě⁸⁷. Za hlavní nedostatky prvního modelu jsou zpravidla považovány nízká

---

⁸³ BUJGL, David. *Agent pro zajištění v českém právním řádu*. Rigorózní práce. Univerzita Karlova. Právnická fakulta [online], 2021, s. 95-96. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/20.500.11956/125184>.

⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ Obdobně čl. 1274 CCQ.

⁸⁶ JOSKOVÁ, Lucie. Postavení správce. Způsobilost, úprava ustavení správce, způsobilost k funkci správce, ustavení správce a správčova povinnost péče. In TICHÝ, Luboš (eds.). *Svěřenský fond a trust – jejich fungování v mezinárodním srovnání*. Praha: Centrum právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2014, s. 143.

⁸⁷ Tamtéž.

kapitálová vybavenost a absence pravidel stanovujících, jaké znalosti a schopnosti musí fyzická osoba mít⁸⁸. Na druhou stranu řešení, které připouští k výkonu funkce správce právnické osoby, může trpět týmiž nedostatky (insolventnost a nekvalifikovanost) a kromě toho – na rozdíl od osoby fyzické – není právnická osoba motivována případným zásahem do osobní majetkové sféry⁸⁹.

Zákon poskytuje několik nástrojů, které jsou způsobilé kompenzovat uvedené nedostatky fyzické osoby ustanovené svěřenským správcem.

Především se jedná o právo zakladatele ustanovit více správců. V případě, že svěřenský fond spravuje více správců, se jedná o tzv. společnou správu, při níž jsou pravidla rozhodování a jednání stanovena § 1428 OZ. V těchto případech několik správců rozhoduje a jedná většinou hlasů, kde každý ze společných správců má jeden hlas s tím, že statutem mohou být stanovena pravidla jiná.

Dalšími nástroji jsou dohled nad správcem, možnost správce odvolat, možnost při jednotlivém právním jednání nechat se zastoupit jinou osobou (jak fyzickou, tak i právnickou), nastavit určité limity při jednání správce a podmínit určitá jednání souhlasem osoby či orgánu.

Na základě uvedeného lze dospět k závěru, že umožnění výkonu funkce správce pouze fyzické osobě může být vyváženo mechanismy, které mohou účastníci volně upravit a přizpůsobit je podmínkám konkrétní transakce.

2.2. Vznik a zřízení změny a zánik svěřenského fondu

Za další překážku využití svěřenského fondu při obchodech mohou být považovány formality spojené se vznikem a zřízením svěřenského fondu.

Zákon rozlišuje vytváření, zřízení a vznik svěřenského fondu⁹⁰. Vytvářením fondu se v literatuře rozumí zastřešující pojem, který vyjadřuje „*konstituování [fondu] jako plnoodnotného a fungujícího právního institutu*“, zřízením se rozumí splnění všech podmínek vyžadovaných zákonem k tomu, aby svěřenský fond mohl „vzniknout“, a k vlastnímu „vzniku“ je nutný zápis fondu do evidence⁹¹. Pihera shrnuje, že ke vzniku fondu musí být splněny **4 podmínky**: 1) sepsání statutu ve formě veřejné listiny, 2) uzavření smlouvy, která vyčlení část majetku zakladatele a stanoví účel fondu, 3) převzetí správy správcem, 4) zápis do evidence svěřenských fondů⁹². Dle názoru odborné veřejnosti činí svěřenský fond méně atraktivním institutem ve srovnání s common law a quebeckou

---

⁸⁸ GOODWIN, Iris. Why Civil Law Countries Might Forego the Individual Trustee: Provocative Insights from the New-to-the-Fold. In: SMITH, Lionel (eds.). The Worlds of the Trust. Cambridge: Cambridge University Press, 2013, s. 367-369. Dostupné z: databáze ProQuest.

⁸⁹ JOSKOVÁ: *Postavení správce*..., s. 146.

⁹⁰ § 1448 odst. 1 OZ, § 1451 odst. 1 OZ, § 1451 odst. 2 OZ.

⁹¹ LEDERER: *Fiducie a svěřenský*..., bod 2.2.2.

⁹² PIHERA, Vlastimil. In: Komentář Spáčil, k § 1451, marg. č. 2.

konstrukcí zejména první podmínka o sepsání statutu ve formě veřejné listiny a čtvrtá podmiňující vznik fondu jeho zápisem do veřejné evidence⁹³.

Byť se tyto podmínky mohou jevit jako zatěžující, a to jak z hlediska administrativního, tak i finančního, lze hodnotit tuto úpravu pozitivně, a to především proto, že odpadají spory, zda byl svěřenský fond založen, či ne. Tyto spory nejsou ojedinělé v quebecké praxi ani v zemích common law, kde se obtížně prokazuje, zda určité jednání naplňuje předpoklady pro vznik svěřenského fondu, či nikoliv⁹⁴. Z hlediska komerčních fondů je evidence dokonce žádoucí. O tom svědčí i quebecká praxe, kde tzv. fiducie obchodní povahy také musí splnit registrační povinnost⁹⁵ (rozdílný je názor Zimy, který zmiňuje, že se evidenční povinnost týká pouze fiducí zřízených za úplatu, pokud tyto mají zajišťovat splnění určité povinnosti a mají-li účinky vůči všem⁹⁶).

Legislativně však zatím není dořešena otázka „neživých“ fondů, které jsou stále zapsány v evidenci svěřenských fondů, bez ohledu na to, že bylo zřizující jednání uznáno za neplatné. Vrat' me se zde k rozsudku KSCB sp. zn. 42 ICm 2544/2016, v němž soud prohlásil neplatnost právního jednání týkajícího se svěřenského fondu učiněného v době trvání tzv. generálního inhibitoria. V právní úpravě svěřenských fondů chybí obdoba § 128 OZ, na jehož základě lze prohlásit obchodní korporaci za neplatnou pouze před jejím vznikem, tj. pouze před jejím zápisem do obchodního rejstříku⁹⁷. Současný legislativní stav způsobuje, že v evidenci mohou existovat zapsané fondy, které ve skutečnosti „neexistují“, což nepřispívá právní jistotě účastníků obchodu. Proto je žádoucí de lege ferenda tuto otázku vyřešit alespoň tak, že prohlášení neplatnosti právních jednání bude poznamenáno do evidence svěřenských fondů.

Otázku překážek využití svěřenského fondu, pokud jde o jeho založení, lze uzavřít tak, **že formality (evidence, statut) spojené se založením nepřispívají flexibilitě, na druhou stranu je tak zajištěna určitá míra jistoty osob vstupujících do transakcí se svěřenským správcem.**

V případech využití svěřenského fondu jako nástroje obchodu, obzvláště tehdy, když bude fond využíván k provozování obchodního závodu, může vznikat potřeba majetek fondu navýšit i prostřednictvím **zapojení externích zdrojů** (tj. jiných zdrojů než zdrojů poskytovaných zakladatelem). Takové financování může narazit na problém § 1468 OZ, který stanoví, že „*kdo zvýší majetek svěřenského fondu smlouvou nebo pořizením pro případ smrti, není jeho zakladatelem*“⁹⁸. Ohledně

⁹³ Tamtéž; ZIMA, Petr. In: Komentář Petrov, k § 1451, marg. č. 3.

⁹⁴ Rozhodnutí CSC ze dne 14. května 2004, *Banque de Nouvelle-Écosse c. Thibault*, sp. zn. 2004 CSC 29, bod 31-34. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/1h2bz>; Rozhodnutí CSC ze dne 28. července 2021, *Canada c. Canada North Group Inc.*, sp. zn. 2021 CSC 30, bod 38-57. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/jh6m9>.

⁹⁵ Fiducie exploitant une entreprise à caractère commercial [online]. Dostupné z: <https://www.registreentreprises.gouv.qc.ca/fr/demarrer/differentes-formes-juridiques/differentes-formes-juridiques-fiducieentrprcommercial.aspx>.

⁹⁶ ZIMA, Petr. In: Komentář Petrov, k § 1451, marg. č. 3.

⁹⁷ PIHERA, Vlastimil. In: Komentář Spáčil, k § 1451, marg. č. 12.

⁹⁸ V čl. 1293 CCQ je uvedeno přesněji.

tohoto ustanovení by bylo vhodné připustit, aby zakladatel mohl provést změnu ve statutu a umožnit, aby třetí osoba vkládající příspěvek nabyla stejná práva, která má zakladatel⁹⁹. Zejména je účelné netrvat na kogentní povaze tohoto ustanovení a upřednostnit výklad podporující flexibilitu svěrenského fondu.

V případě komerčního využití fondu je dále aktuální **otázka možnosti změny statutu**. Nedávné usnesení OS Praha-východ sp. zn. 12 Nc 1401/2020¹⁰⁰ se k možnostem změny statutu jinak než na základě rozhodnutí soudu staví zamítavě. Soud odůvodňuje svůj závěr zařazením úpravy svěrenského fondu v rámci OZ, která je „*podřazena pod absolutní práva v části III OZ ... Přičemž § 978 OZ stanoví kogentní povahu absolutních práv, tedy že od jejich úpravy se nelze odchýlit s ujednáním s účinky vůči třetím osobám, pokud to zákon výslovně neumožňuje*“¹⁰¹. Jelikož § 1469 OZ takovou změnu jinak než rozhodnutím soudu neumožňuje, dospívá soud k závěru, že změna statutu, i pokud je v něm výslovně povolena, není možná bez zásahu soudu¹⁰². Lze konstatovat, že argumentace soudu není správná zejména z těchto důvodů: (i) podřazení svěrenského fondu pod třetí část OZ nutně neznamená, že všechna zde zmíněná práva mají absolutní povahu, viz např. dílčí oprávnění závazkové povahy, která se přimykají k úpravě jednotlivých druhů věcných práv, konkrétně k právu na náhradu dle § 997 OZ, nebo i samotné úpravě správy cizího majetku, která má zcela závazkový charakter¹⁰³; (ii) není vůbec vyloučeno odchýlit se od úpravy s účinky mezi stranami, proto je nesprávně paušálně uzavřít, že bez zásahu soudu statut měnit nelze; (iii) statut až na výjimky (jednání správce) upravuje jen interní záležitosti fondu, navíc není veřejnosti přístupný, proto není jasné, jak se může změna interního dokumentu dotknout třetích osob. Z těchto důvodů lze mít za to, že správný by byl takový výklad, který **by umožnil změnu statutu, samozřejmě s tím omezením, že se taková změna nedotkne původního záměru zakladatele a účelového určení majetku**¹⁰⁴.

Podobným směrem míří i quebecká doktrína, když umožňuje zakomponovat do zakladatelské smlouvy tzv. modifikační doložky, které povolují změnu zakladatelské smlouvy na základě právního jednání účastníků fiducie, a zdůrazňuje význam těchto doložek zejména ve sféře komerční s tím, že zásah soudu omezuje pouze pro případ sporu¹⁰⁵.

⁹⁹ BOUCHARD: *L'exploitation d'une entreprise ...*, s. 101.

¹⁰⁰ Usnesení OS Praha-východ ze dne 10. února 2021, sp. zn. 12 Nc 1401/2020.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 2.

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ PETROV, Jan. In: Komentář Petrov, k § 978, marg. 5.

¹⁰⁴ ZIMA, Petr. In: Komentář Petrov, k § 1469, marg. č. 8-9.

¹⁰⁵ BRUNEAU, Diane. La modification et la terminaison des fiducies par les Tribunaux du Québec. *Revue du notariat* [online], 2003, roč. 105, č. 1, s. 436-437 [cit. 10. února 2023]. Dostupné z: <https://papyrus.bib.umontreal.ca/xmlui/bitstream/handle/1866/2211/modification%20et%20terminaison%20fiducies%20par%20tribunaux%20Qu%26E9bec.pdf?sequence=1>.

Stejný problém se může vyskytnout v případě **zániku svěřenského fondu**, kdy si lze také položit otázku, zda může být svěřenský fond – na rozdíl od změny statutu – zrušen bez zásahu soudu, např. dohodou všech účastníků fondu. Zde by měl být upřednostněn výklad, že kromě případů stanovených zákonem může **ke zrušení svěřenského fondu dojít pouze na základě rozhodnutí soudu**. Lze znovu použít výše zmíněnou argumentační linku s jednou výjimkou, a to že v případě zrušení fondu již nelze hovořit o tom, že zrušení není způsobilé zasáhnout do sféry třetích osob. Tímto je odůvodněn rozdílný závěr k možnosti zrušit svěřenský fond bez intervence soudu. Tento závěr lze také podpořit quebeckou judikaturou, která v tomto směru následuje doktrínu¹⁰⁶ a jednoznačně se k této otázce staví tak, že článek 1294 CCQ má veřejnoprávní povahu a že zánik svěřenského fondu vyžaduje ve všech případech zásah soudu s povolením všech stran, tj. včetně zakladatele (pokud je to možné) a skutečných i potenciálních beneficentů svěřenského fondu, a to i v případě existence doložky umožňující zánik svěřenského fondu¹⁰⁷.

2.3. Převoditelnost práva na plnění obmyšlených

Převoditelnost práva na plnění, které náleží obmyšleným, není v zákoně výslovně řešena¹⁰⁸. V § 1461 OZ je uvedeno, že se obmyšlený může práva na plnění vzdát. V případě, že zákonodárce povoluje vzdání se práva na plnění, není důvod, proč by měl být omezen převod tohoto práva na třetí osobu či jiného obmyšleného, byť někteří autoři namítají, že převod může způsobit stav, který bude v rozporu s účelem zřízení fondu¹⁰⁹. Z tohoto důvodu komentářová literatura doporučuje omezit převoditelnost práva na plnění ve zřizovacím dokumentu, např. „*předkupním právem ve prospěch jiných obmyšlených nebo zařazením ustanovení do zřizovatelské listiny umožňujícího, aby se obmyšleným stala jen taková osoba, která má určité tam definované vlastnosti, nebo stanovením podmínky pro poskytování plnění z fondu*“¹¹⁰, případně převoditelnost zcela vyloučit¹¹¹.

Z hlediska svěřenského fondu jako nástroje obchodu bude vždy záležet na účelu zřízeného fondu, zda je nutné zákonný režim určitým způsobem modifikovat, či nikoliv. Např. v případě, kdy bude svěřenský fond používán jako nástroj investiční, bude jakékoliv takové omezení snižovat mobilitu spravované investice, naproti tomu v případě, kdy je svěřenský fond zřízen za účelem zajištění nerušené a dlouhodobé držby a správy podílů, je takové omezení či vyloučení zcela

¹⁰⁶ BEAULNE: *Droit des fiducies* ..., s. 416-417.

¹⁰⁷ Rozsudek CSQ ze dne 13. března 2006, *Fortier*, sp. zn. 2006 QCCS 1281, bod 12-17. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/1msws>. Rozsudek CSQ ze dne 18. března 2021, *Corbin v. St-Pierre (Succession de Lelièvre)*, sp. zn. 2021 QCCS 911, bod 55-59. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/jdtfk>.

¹⁰⁸ Na rozdíl od úpravy quebecké, kde je v čl. 1285 CCQ zakotveno, že obmyšlený bezúplatného fondu je oprávněn plněním nakládat.

¹⁰⁹ LEDERER: *Fiducie a svěřenský* ..., bod 5.2.2.2.

¹¹⁰ ZIMA, Petr. In: Komentář Petrov, k § 1459, marg. č. 7.

¹¹¹ LEDERER: *Fiducie a svěřenský* ..., bod 5.2.2.2.

nezbytné, jinak nebude účel fondu naplněn. Pokud jde o způsob převodu práva na plnění, budou využívány standardní instituty, zejména postoupení práva na plnění.

S převoditelností práva na plnění souvisí otázka, **zda může být do cenného papíru inkorporováno právo obmyšleného na plnění**. V českém prostředí má tato diskuze zatím jen teoretickou povahu¹¹². Odůvodnění přípustnosti vydávání takových cenných papírů se zpravidla zakládá na tom, že český právní řád připouští vydání tzv. nepojmenovaných cenných papírů upravených v § 515 OZ¹¹³.

Podrobně byla otázka vydání cenných papírů svěřenským fondem rozebrána Vojtěchem. Vojtěch dospívá k závěru, že svěřenský fond je oprávněn cenný papír vydat, zařazuje jej pod kategorii tzv. jiného určení obmyšleného a upřesňuje, že „*požadavek zákona na stanovení způsobu, jak bude obmyšlený určen, bude naplněn tím, že zakladatel ve statutu vymezí, že obmyšleným bude ten, kdo bude vlastníkem daného cenného papíru*“¹¹⁴. Při uvažování o právech spojených se svěřenskými certifikáty kromě hlavních oprávnění obmyšleného, kterými jsou právo na plody nebo užitky ze svěřenského fondu, resp. právo na podíly na nich, právo na majetek ze svěřenského fondu, uzavírá, že mohou být do svěřeného certifikátu vtělena i tzv. práva „sekundárního“ charakteru. Jími mohou být v podstatě veškerá oprávnění, která jsou poskytována obmyšlenému v souvislosti s jeho postavením¹¹⁵. Uvedený rozbor je přesvědčivě odůvodněn a nelze mu nic vytknout.

Vojtěch zároveň otevírá i několik problematických míst právní úpravy související s vydáním svěřenských certifikátů. Konkrétně se jedná o zánik práva obmyšleného na plody nebo užitky nejpozději uplynutím sta let od vzniku svěřenského fondu (případně nejpozději smrtí člověka) a o možnost vzdání se práva na plnění ze svěřenského fondu, a to pro případ, kdy je odmítána dispozitivnost těchto ustanovení vzhledem ke znění § 980 OZ. I pokud by tato ustanovení neměla dispozitivní povahu, nic nebrání emitentovi zakomponovat tyto zákonné požadavky do emisních podmínek a takto kogentní úpravu dodržet. Další věcí, kterou Vojtěch vidí jako problematickou, je odpovědnost zakladatele za škodu ve smyslu § 517 OZ. Zavázanou osobou dle tohoto ustanovení bude svěřenský správce, který by měl plnit obmyšlenému na účet fondu, stále však bude odpovídat zakladatel v případě, že svěřenský správce své povinnosti související se svěřenským certifikátem poruší. Je možné dospět též k názoru, že lze odpovědnost emitenta vyloučit v emisních podmínkách. Toto řešení je životaschopné z několika důvodů. Jednak dle DZ § 517 OZ má dispozitivní povahu, tj. je způsobilé k vyloučení, jednak vyloučení odpovědnosti zakladatele bude

---

¹¹² Quebec šel dal, a řeší již i další otázky spojené s tzv. svěřenskými jednotkami, konkrétně možnost realizace nabídek převzetí, Rozsudek CSQ ze dne 21. ledna 2019, *O'Leary Funds Management v. Boralex Inc.*, sp. zn. 2019 QCCA 84. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/hx537>.

¹¹³ MIKULA, Ondřej. In: Komentář Petrov, k § 515 OZ, marg. 6.

¹¹⁴ VOJTĚCH, Jakub. Svěřenský certifikát: inkorporace práv obmyšleného do cenného papíru. *Obchodněprávní revue* [online databáze], 2019, č. 2 [cit. 2. března 2023]. Dostupné z: [databáze beck-online.cz](https://databaze.beck-online.cz).

¹¹⁵ Tamtéž.

zcela v souladu s povahou fondu, kdy obmyšlenému je plněno z účtu fondu a zakladateli již ze svého postavení ve fondu žádné závazky neplynou.

Bez ohledu na znění DZ komentářová literatura zpochybňuje dispozitivnost § 517 OZ¹¹⁶. Tvrdí, že vyloučení povinnosti emitenta k náhradě škody se nutně dotýká nejen práv oprávněného z cenného papíru, ale také práv třetí osoby z cenného papíru zavázané. Proti tomu lze namítnout, že právě ve vztahu ke svěřenskému cennému papíru by dispozitivnost neměla být zpochybňována, neboť svěřenský správce musí svou funkci přijmout, tj. teoreticky mohl svůj nesouhlas s vyloučením odpovědnosti emitenta vyřešit svým nesouhlasem s ustanovením správcem fondu. Zároveň je správce osvobozen od osobního plnění ve věcech fondu, a případná škoda by se tak měla nahrazovat jen z majetku svěřenského fondu.

2.4. Insolvence fondu

Na rozdíl od systému common law, v němž není „úpadek trustu“ myslitelný, neboť jsou dluhy vzniklé v souvislosti se správou trustu osobními dluhy správce (trustee)¹¹⁷, situace s českým svěřenským fondem je jiná. Pihera v této souvislosti tvrdí, že „*jmění [fondu] může být tedy i předluženo nebo upadnout do platební neschopnosti a může být předmětem insolvenčního řízení*“¹¹⁸. Svejkovský kromě toho, že připouští, že majetek svěřenského fondu může být předlužen, navíc dodává, že správci v tomto případě „*vznikne povinnost podat insolvenční návrh*“¹¹⁹. Naopak Zima argumentuje, že jelikož pojem dlužník, tak jak je chápán v IZ a OZ, se vztahuje k fyzické nebo právnické osobě, „*nelze na majetek ve svěřenském fondu použít ustanovení IZ*“¹²⁰.

Quebecká praxe je již o krok dále než česká, a kromě doktrinárních a teoretických názorů existuje již i několik rozhodnutí týkajících se insolvence fiducie. Prvním rozsudkem je **Fiducie Côté Poirier**¹²¹, v němž soudce Gascon dochází k závěru, že fiducie není osobou ve smyslu definice uvedené v BIA, a doplňuje, že i když je definice BIA vykládána liberálně, nelze fiducii „přirovnávat“ k osobě. Než dospěl k tomuto závěru, zohlednil existující doktrínu, zejména názory Beaulne, Bohémiera a Cantin Cumyn, kteří mají za to, že by bylo vhodné upravit BIA tak, aby se úpadek fiducie, i když není osoba, mohl řídit BIA¹²².

Další **rozsudek ve věci Dallaire (Syndic de)** navíc konstatoval, že aby byl prohlášen úpadek fiducie, zákonodárce by měl upravit buď občanský zákoník tak, aby poskytl fiducii právní

¹¹⁶ MIKULA, Ondřej. In: Komentář Petrov, k § 517 OZ, marg. 2.

¹¹⁷ PIHERA, Vlastimil, RONOVSÁ, Kateřina. K některým mýtům a omylům o svěřenských fondech. Bulletin advokacie [online databáze], 2020, č. 7-8 [cit. 2. března 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

¹¹⁸ Tamtéž.

¹¹⁹ SVEJKOVSKÝ: *Správa cizího majetku ...*, k § 1467.

¹²⁰ ZIMA, Petr. In: Komentář Petrov, k § 1448, marg. č. 30.

¹²¹ Rozsudek CSQ ze dne 16. října 2007, *Fiducie Côté Poirier*, sp. zn. 2007 QCCS 4857, bod 42-47. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/28rgm>.

¹²² Tamtéž, bod 71-73.

subjektivitu, nebo by měl upravit BIA tak, aby do definice „osoby“ a „osoby v platební neschopnosti“ zahrnul fiducii¹²³. Přičemž na závěr soudce v tomto případě nemělo vliv ani to, že se fiducie zabývala obchodní činností – soudce prohlásil, že tato skutečnost nijak nemění právní postavení fiducie, neboť je především relevantní, že fiducie nemá právní subjektivitu¹²⁴.

Z posledního období stojí za zmínku rozsudek ve věci **Fiducie familiale Serge Lavoie**¹²⁵, v němž je konstatováno, že od vydání rozsudku *Fiducie Côté Poirier* nedošlo k žádné legislativní změně, která by rozšířila definici osoby dle BIA o fiducii, a proto závěry soudce Gascona zůstávají relevantní¹²⁶.

Česká soudní praxe se otázkou insolvence svěřenských fondů nezabývala, MS odmítá insolvenční řízení svěřenského fondu s argumentem, že jestliže svěřenský fond nemá právní osobnost, pak zjevně nemůže být dlužníkem (tj. účastníkem) v insolvenčním řízení¹²⁷.

Pokud jde o českou právní úpravu, v § 9 IZ je obsažen taxativní výčet procesních subjektů, mezi nimiž je dlužník. Dle § 14 IZ účastníky řízení jsou dlužník a věřitel s tím, že definici dlužníka IZ neobsahuje, a jen v § 6 stanoví seznam osob, na které se IZ nevztahuje. I když IZ pracuje s pojmy právnická osoba, fyzická osoba, fyzická osoba – podnikatel, fyzická osoba, která není podnikatelem, apod., neposkytuje definici dlužníka, která by podobně jako v kanadské úpravě vymezila okruh osob spadajících pod tuto kategorii. Komentářová literatura se k tomu vyjadřuje tak, že pojem dlužník v IZ je užíván nejen ve smyslu soukromého práva, „*ale i jako pojem práva procesního ve významu procesního subjektu a definice účastnění v insolvenčním řízení (§ 14), tedy z klasického hmotněprávního pojmu zde IZ vytváří procesní termín pro právní úpravu insolvenčního práva*“¹²⁸. V souvislosti s vymezením hmotněprávního a procesněprávního postavení dlužníka Juraš dále zmiňuje, že „*ze zákonného obsahu pojmu úpadku jako předmětu insolvenčního řízení pak vyplývá, že procesní pojem dlužník má stricto sensu užší obsah než hmotněprávní pojem dlužník*“¹²⁹.

Pokud jde o pojem dlužníka v hmotněprávním chápání, lze odkázat na pojednání v subkapitole 1.4.1., v níž je učiněn závěr, že svěřenský fond nemůže být nositelem soukromých práv a povinností, avšak to nebrání tyto práva a povinnosti získávat a vykonávat na účet fondu skrz správce. Pokud jde o procesněprávní postavení dlužníka jako účastníka insolvenčního řízení, komentář k § 14 IZ uvádí, že účastníkem insolvenčního řízení mohou být pouze nositelé procesní

¹²³ Rozsudek CSQ ze dne 16. března 2009, *Dallaire (Syndic de)*, sp. zn. 2009 QCCS 979, bod 50. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/22r8w>.

¹²⁴ Tamtéž, bod 51.

¹²⁵ Rozsudek CSQ ze dne 4. srpna 2020, *Mise sous séquestre de la Fiducie familiale Serge Lavoie*, sp. zn. 2020 QCCS 2526. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/j981t>.

¹²⁶ Tamtéž, bod 31-34.

¹²⁷ Odpověď MS na žádost o poskytnutí informace, sp. zn. MSP-180/2023-OSV-OSV/4.

¹²⁸ JURAŠ, Marek. In: SPRINZ, Petr a kol. Insolvenční zákon. Komentář. 1. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2023 [cit. 23. března 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz (dále jen „**Komentář Sprinz**“) k § 9, marg. 7.

¹²⁹ Tamtéž, marg. 9.

subjektivitu¹³⁰, svěřenský fond je entitou bez právní subjektivitu a v případě, že svěřenský fond nemá právní osobnost a ani zákon jinak této entitě nepřiznává způsobilost být účastníkem řízení, nemůže v řízení vystupovat jako účastník řízení¹³¹. Tento závěr však nebrání tomu, aby účastníkem řízení byl svěřenský správce¹³².

Když se však podíváme na jednotlivá ustanovení IZ, zjistíme, že lze v zákoně najít zcela jasné vymezení. Zákonodárce spojuje úpadek především s osobou dlužníka („*dlužník není schopen plnit své peněžité závazky*“, „*dlužník ... má více věřitelů*“, „*souhrn jeho závazků*“ apod.), tj. vztah věřitel a dlužník je v zákoně koncipován v klasickém subjektivním pojetí, kde je dluh spojen s dlužníkem – osobou.

S argumentem, že jmění fondu tvoří jak aktiva, tak pasiva, která jsou během existence fondu ve stálém pohybu, lze konstatovat, že pokud jde o svěřenský fond, může nastat situace, kdy vůči jeho majetku bude uplatňovat nároky více věřitelů a jeho majetek nebude stačit na krytí těchto nároků. Do takovéto platební neschopnosti může svěřenský fond upadnout zejména při jeho využívání v obchodní sféře obzvlášť tehdy, kdy svěřenský fond provozuje obchodní závod (dále též „**insolventnost fondu**“).

V případě insolventnosti fondu by bylo nezbytné vyřešit, **které osoby by měly pohledávky vůči svěřenskému majetku a v jakém postavení**. A dále by bylo třeba odpovědět na otázku, jaké případné prostředky by měl svěřenský správce nebo věřitel v takové situaci.

První závěr, který lze učinit ohledně okruhu osob, jež by mohly mít pohledávky vůči svěřenskému majetku, je ten, že pokud by nastala insolventnost fondu, již by neexistoval žádný majetek, který by mohli zakladatelé předat obmyšleným ve smyslu § 1472 OZ, práva obmyšlených by byla podřízena nárokům správce a věřitelů fondu. Pokud by nastala insolventnost fondu, konkurovalo by si několik nároků: na jedné straně mezi samotnými věřiteli a na druhé straně mezi věřiteli a svěřenským správcem¹³³.

V případě, že nebudeme aplikovat na insolventnost fondu IZ, oprávnění věřitelé se v zásadě uspokojují v pořadí podle okamžiku zahájení exekučního řízení dle § 46 odst. 3 EŘ. Věřitelé, kteří zahájili řízení dříve, se uspokojují přednostně. Insolvenční právo naopak poskytuje věřitelům „*řešení problému tzv. sdíleného majetku (common pool) nastavením pravidla zásadně poměrného uspokojení místo pravidla priority v čase, které dominuje individuálnímu způsobu vymáhání pohledávek*“¹³⁴. Z pohledu ochrany zájmů věřitelů při insolventnosti fondu je tedy vhodnější své pohledávky řešit

¹³⁰ Tamtéž, marg. 7.

¹³¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. prosince 2020, sp. zn. 27 Cdo 3033/2019, bod 10-13, 17.

¹³² Usnesení KSÚL ze dne 28. července 2020, sp. zn. 14 Co 138/2020.

¹³³ Nárok na odměnu dle § 1402 OZ a náklady spojené se správou fondu.

¹³⁴ SPRINZ, Petr. In: Komentář Sprinz, k § 3, marg. 5.

prostřednictvím insolvenčního řízení. Není jasné, proč by tak věřitelé svěřenského fondu museli přijít o ochranu poskytovanou insolvenční úpravou. Jinými slovy by se zdálo být legitimní, aby rozdělení aktiv insolvenčního svěřenského majetku podléhalo stejným pravidlům jako v případě jakékoli jiné insolventní osoby. Žádný rozumný důvod, který by odůvodňoval odlišný přístup ve vztahu k věřitelům, zde není. Stejně tak není odůvodnitelné ani odlišné zacházení s majetkem svěřenského fondu z hlediska dlužníkovy ochrany (moratorium, možnost reorganizace apod.).

Pokud jde o praktickou aplikaci uvedených zjištění, je bezesporu vhodné de lege ferenda vyřešit dopady existence „bezsубjektových“ práv v IZ. Neboť do této doby existuje následující nežádoucí právní stav: Při aktuální právní úpravě mají věřitelé možnost podat insolvenční návrh proti svěřenskému správci na účet fondu, a pokud by to bylo důvodné, soud by musel zahájit insolvenční řízení. IZ, na rozdíl od quebecké úpravy, výslovně neomezuje dlužníka pouze na osoby v zákoně uvedené, s tím, že ohledně ustanovení, která spojují úpadek výhradně s osobou dlužníka, by se dala aplikovat analogie a osobní závazky dlužníka by se vztáhly i na případy závazků svěřenského správce ze svěřenského jmění, neboť – jak již bylo uvedeno výše – není žádný rozumný důvod rozdílného přístupu k závazkům souvisejícím se svěřenským jměním a závazkům jiných dlužníků-osob. Na druhou stranu ne všechny takové případy dle IZ můžeme vyřešit dotvářením práva prostřednictvím analogie. Bylo by např. dost problematické domáhat se na základě analogie odpovědnosti za nepodání insolvenčního návrhu anebo odpovědnosti za upřednostňování věřitelů v případě hrozícího úpadku a v případech jiných povinností dle IZ. Zde bude jistě vítána úprava této otázky de lege ferenda.

Dílčí závěr ke kapitole druhé:

Dílčí specifika české úpravy svěřenského fondu nekladou zásadní překážky pro možnost použití svěřenského fondu jako obchodního nástroje. Obsažení pozice správce jen fyzickou osobou¹³⁵ je vyvážena zárukami v podobě dohledu nad činností správce, možností jeho odvolání, uložením mu povinnosti jednat při správě s péčí řádného hospodáře a také možností upravit organizační otázky správy ve statutu. Namítané formality spojené se vznikem svěřenského fondu poskytují na druhou stranu účastníkům obchodu právní jistotu, že mají na druhé straně smluvního závazku způsobilého partnera. Jako problematickou lze vnímat chybějící úpravu insolvence svěřenského fondu, neboť svěřenský správce nenese za závazky fondu osobní odpovědnost. Takový stav ohledně insolvence fondu může být ve skutečnosti překážkou, kdy přednost bude dána jiným obchodním nástrojům, protože věřitelé nebudou ochotní vstupovat do smluvních vztahů, do nichž bude svěřenský fond zapojen.

---

¹³⁵ S výhradou popsanou výše.

3. Možnosti využití svěřenského fondu při obchodech

3.1. Svěřenský fond jako alternativa k některým obligacím

Vrátím se tady k Veře Bolgár a k třetí překážce zakotvení svěřenských fondů v civilních jurisdikcích, která je aktuální i v českém prostředí. Svěřenský fond byl zaveden v době, kdy se již pro jednotlivé obchodní transakce ustálily vlastní mechanismy pro dosažení určitých cílů. Obchodní praxe se s těmito nástroji sžila a ochota přejít na zcela jiný, neověřený mechanismus musí být motivována výraznými výhodami svěřenského fondu nebo zjevnými nedostatky stávající právní úpravy ustálených nástrojů.

Odborná veřejnost vymezuje 3 hlavní sféry, v nichž zvažuje použití trustu v civilních jurisdikcích – správa majetku, investice a sekuritizace. Hlavní přínos trustu vidí ve finančním sektoru, v případě finančních dluhových transakcí s více věřiteli a také v jeho využití jako sekuritizačního nástroje.

Dále na příkladech konkrétních transakcí bude rozebráno možné použití svěřenského fondu v praxi, a to v porovnání s již existujícími obchodními mechanismy.

3.1.1. Svěřenský fond – instrument klubového financování

Typickým příkladem dluhové transakce, do níž je zapojeno více věřitelů, je syndikované úvěrové financování, které i v českém prostředí má své pevné místo – cca 16 % úvěrů¹³⁶ poskytnutých v ČR nefinančnímu sektoru měnovými finančními institucemi činí syndikované úvěry. Syndikované úvěry nejsou v zákoně blíže vymezeny. Komentářová literatura vysvětluje, že syndikovaným úvěrem je úvěr, který dlužníkovi poskytuje skupina (syndikát) bank a zpravidla se používá tehdy, pokud objem úvěrů ve vztahu k úvěrovému riziku přesahuje možnosti jediné banky¹³⁷.

Hlavními aktéry transakce syndikovaného úvěru, kromě dlužníka, jsou: (i) aranžér – transakci zorganizuje a připraví, zejména řídí jednání, připravuje návrhy smluvní dokumentace, (ii) agent – má na starosti platební operace, jak mezi věřiteli navzájem, tak i mezi věřitelem a dlužníkem, jak při čerpání úvěru, tak i při jeho splácení, zejména sdružuje prostředky pro čerpání, rozděljuje splátky, (iii) agent pro zajištění – zřizuje zajištění všech zúčastněných členů syndikátu, spravuje ho a případně ho uplatňuje vůči dlužníkovi¹³⁸.

---

¹³⁶ Vlastní výpočet ARAD.

¹³⁷ ZOUBEK, Hynek. In: Komentář Petrov, k § 2010, marg. č. 11; KINDL, Milan. *Zajištění a utvržení dluhů*. [online databáze]. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 45, marg. 58 [cit. 15. března 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz; WIBIER: *Can a modern legal system ...*, s. 75-76.

¹³⁸ URBANEC, David. *Bankovní syndikát – specifický věřitel v insolvenčním řízení*. Videozáznam z konference Insolvence 2015.

Nejčastějším způsobem, který je aktuálně využíván v českém bankovním prostředí pro konstrukci agenta pro zajištění, je smluvní zakotvení jeho postavení jako společného a nerozdílného věřitele ve smyslu § 1877 a násl. OZ¹³⁹. Tento způsob je doporučen standardem ČBA „*Syndikované úvěry*“, který zavedl modelovou vzorovou smluvní dokumentaci (dále jen „**Modelová smlouva**“) ¹⁴⁰.#Ačkoliv Modelová smlouva byla zpracována v době účinnosti staré úpravy, konstrukce agenta pro zajištění je však používána nadále i za účinnosti OZ, nově s odkazem na § 1877 a násl. OZ¹⁴¹.#

Modelová smlouva stanoví, že „...Agent pro zajištění je ve vztahu ke všem jednotlivým peněžitým závazkům Dlužníka, které Dlužník má vůči jednotlivým Finančním účastníkům podle této smlouvy a ostatních Finančních dokumentů, společným a nerozdílným věřitelem Dlužníka (tj. Agent pro zajištění je společným a nerozdílným věřitelem obledně těchto závazků Dlužníka s každým Finančním účastníkem zvlášť) ve smyslu ustanovení § 513 Občanského zákoníku“¹⁴². V této konstrukci agent pro zajištění musí být zároveň i věřitelem dlužníka. Společné a nerozdílné věřitelství se však nezakládá mezi všemi věřiteli navzájem, ale jen mezi agentem pro zajištění a každým dalším jednotlivým věřitelem. Toto pak opravňuje agenta pro zajištění žádat po dlužníkovi celé plnění (za všechny věřitele), které by jinak příslušelo každému věřiteli zvlášť. Zároveň ostatní věřitelé žádat celé plnění (všeho syndikovaného úvěru) nemohou, neboť společné a nerozdílné věřitelství není založeno mezi všemi věřiteli navzájem. Zajištění dluhu z úvěrové smlouvy se pak zřídí pouze ve prospěch agenta pro zajištění. V případě realizace zajištění je toto provedeno agentem pro zajištění a výtěžek se rozděluje mezi jednotlivými věřiteli prostřednictvím agenta pro zajištění nebo agenta.

Z hlediska zájmů ostatních věřitelů lze v konstrukci agenta pro zajištění založené na solidárním věřitelství najít několik slabých míst – chybějící kauza a možná aplikace ustanovení o spoluvlastnictví¹⁴³. V současné době jsou tyto nedostatky překonány – kauza solidárního věřitelství je odůvodnitelná úsporou nákladů a efektivitou institutu; aplikaci ustanovení u spoluvlastnictví lze u relativních práv vyloučit. Větší relevanci **mají následující nedostatky**: (i) riziko úpadku agenta pro zajištění, (ii) postavení ostatních věřitelů klubu v insolvenčním řízení dlužníka.

K prvnímu nedostatku lze uvést, že v případě úpadku agenta pro zajištění se jeho pohledávky dle § 206 odst. 1 písm. h) IZ stávají součástí jeho majetkové podstaty. Pokud dlužník

¹³⁹ RICHTER, Tomáš. In: HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2014 [cit. 23. března 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz (dále jen „**Komentář Hulmák**“), k § 2010, marg. č. 33.

¹⁴⁰ Česká bankovní asociace. *Syndikované úvěry* [online], 2012. Dostupné z: <https://cbaonline.cz/syndikovane-uvery>.

¹⁴¹ Bod 2.4 písm. a) Dodatku č. 1 ke Smlouvě o syndikovaném úvěru, úplné znění smlouvy, OTE, a.s. [online]. Dostupné z: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/3335410>; bod 2.1. Dohody o postupu při vymáhání a mezivěřitelské dohody C-Energy Planá s.r.o. [online]. Dostupné z: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/18490147?backlink=2d0sm>.

¹⁴² Tamtéž, odst. 25.1 písm. a), s. 37.

¹⁴³ RICHTER, Tomáš. In: Komentář Hulmák, k § 2010, marg. č. 33.

přestane úvěr splácet nebo se dostane do insolvence, vymožené zajištěné plnění nebude rozděleno mezi věřitele klubu, ale spadne do majetkové podstaty agenta pro zajištění, a členové klubu se tak stanou nezajištěnými věřiteli agenta pro zajištění. Věřitelé klubu při takovém vývoji věcí zcela přicházejí o výhody zřízeného zajištění syndikátního úvěru¹⁴⁴.

Pokud jde o druhý nedostatek, insolvenční právo nepočítá s existencí syndikátu, a tak postavení věřitelů není nijak upraveno. Členové syndikátu se nemohou účastnit insolvenčního řízení jako zajištění věřitelé a uplatňují svá práva vyplývající z postavení zajištěného věřitele jen prostřednictvím agenta pro zajištění. V insolvenčním řízení, jehož se účastní klubový syndikát, se navíc kumulují pohledávky, neboť agent pro zajištění se přihlašuje do insolvenčního řízení jako zajištěný věřitel, ostatní věřitelé toto postavení nemají, přesto však přihlašují své pohledávky z důvodu právní jistoty jako pohledávky podmíněné¹⁴⁵. Z tohoto postavení agenta pro zajištění a ostatních věřitelů vyplývají tyto praktické problémy: hlasovat na schůzi věřitelů může pouze agent pro zajištění, ostatní členové syndikátu toto právo nemají, ve výlučné kompetenci agenta pro zajištění tak budou takové klíčové otázky jako volba insolvenčního správce, rozhodování o způsobu řešení úpadku, schválení reorganizačního plánu, zpeněžení majetku, schvalování znaleckého posudku apod.¹⁴⁶. Tyto problémy mohou vyústit v konflikt zájmů mezi agentem pro zajištění a ostatními věřiteli. Např. v případě, kdy agent pro zajištění je jedním z věřitelů, má svůj podíl pohledávky na financování, se může stát, že při rozhodování konkrétních otázek rozhodne většina věřitelů jinak, než by rozhodl agent pro zajištění, kdyby rozhodoval separátně s přihlédnutím jen ke svému podílu na financování¹⁴⁷. Tyto praktické problémy je možné vyřešit zapojením svěřenského fondu do transakce – viz dále.

Problém střetu zájmů a nutnosti zřizovat solidární věřitelství by mohl být překonán institutem „*správce jistoty*“ dle § 2010 odst. 2 OZ, který byl vytvořen zákonodárcem především za účelem umožnění „*efektivnější správy jistoty při syndikátních úvěrech*“¹⁴⁸. Nová úprava umožňuje správu jistoty jinou osobou, než je věřitel, čímž by bylo kompenzováno riziko „nestrannosti“ agenta pro zajištění. Právní úprava výslovně počítá s tím, že správce může uplatnit proti dlužníku nebo poskytovateli jistoty stejná práva a plní vůči nim stejné povinnosti jako věřitel. Kromě toho, že tento instrument trpí stejným nedostatkem jako konstrukce solidárního věřitelství ve smyslu rizika insolvence správce jistoty, objevuje se tady nešvar, který lze přičítat nedostatku právní úpravy – neprovázanosti institutu s ostatními předpisy, především s IZ. Správce jistoty nemá žádný

---

¹⁴⁴ URBANEC: *Bankovní syndikát ...*

¹⁴⁵ Tamtéž.

¹⁴⁶ Tamtéž.

¹⁴⁷ Tamtéž.

¹⁴⁸ DZ, zvláštní část, k § 2010-2014.

zákonný základ, jak přihlásit zajištěnou pohledávku, neboť není zajištěným věřitelem dle § 2 písm. g) IZ, ani zde není výslovně zmíněn obdobně jako agent pro zajištění podle ZoD.

Uvedené problémy by mohly být s úspěchem **vyřešeny zapojením svěřenského fondu do transakce**. Richter zpochybňuje možnost účasti svěřenského fondu na takové transakci, a to hlavně ze dvou důvodů: § 1453 OZ neumožňuje právnickým osobám vystupovat v roli svěřenského správce a § 1448 předpokládá, že „*svěřenský fond je zřízován vyčleněním vlastnictví majetku zakladatele, nikoli vyčleněním jiného věcného práva (např. věcněprávního zajištění)*“⁴⁹. Lze konstatovat, že ani jeden z těchto důvodů není překážkou pro způsobilost svěřenského fondu být účastníkem takového obchodu. Flexibilní nastavení struktury svěřenského fondu může umožnit i fyzické osobě (resp. fyzickým osobám) plnit funkci správce svěřenského fondu, kdy v případě syndikovaného úvěru lze správcem ustanovit reprezentanta každého věřitele nebo vytvořit dohledový orgán, který bude schvalovat určitá rozhodnutí správce. Pokud jde o vyčlenění věcněprávního zajištění, ani v něm není ve vztahu k obsahu toho, co může být vyčleněno do svěřenského fondu, problém.

Pokud jde o praktickou realizaci transakce, věřitelé syndikátu by měli roli zakladatelů a beneficentů fondu. V prvním kroku by stačilo vyčlenit do svěřenského fondu pouze určité zajištění, následně by dlužník mohl zajištění, která vyžadují zápis do příslušných rejstříků a formu veřejných listin, zřídit přímo ve prospěch správce na účet svěřenského fondu. Také by nemuselo být povinně vyčleněno do fondu ani zajištění jako takové, stačilo by vyčlenit např. peněžní prostředky a následně zřídit zajištění ve prospěch svěřenského správce na účet fondu. Tato konstrukce by však nemohla existovat takto izolovaně, a to jednak z důvodu akcesorické povahy zajištění, jednak ze stejného důvodu, který způsobuje problémy při realizaci institutu správce jistoty dle § 2010 odst. 2 OZ, a to především vzhledem k tomu, že § 2 písm. g) IZ nepřipouští, aby zástavním věřitelem byl někdo jiný než věřitel obligační. V transakci syndikovaného úvěru by tak **mohl svěřenský fond sloužit jako jakási nadstavba k solidárnímu věřitelství**, kde by mohl odstranit nedostatky stávající konstrukce solidárního věřitelství (riziko úpadku agenta pro zajištění a případný střet zájmů). Jinými slovy, namísto agenta pro zajištění by nastoupil svěřenský správce, který by se stal solidárním věřitelem ve vztahu ke každému účastníkovi syndikátu.

3.1.2. Svěřenský fond a korporátní dluhopisy

Dalším klasickým případem dluhové transakce s mnohostí věřitelů, který je alternativou k bankovnímu financování, je dluhopis. V této oblasti **není svěřenský fond de lege lata schopn** konkurovat institutu agenta pro zajištění, jak byl zaveden Novelou 307.

---

⁴⁹ RICHTER, Tomáš. In: Komentář Hulmák, k § 2010, marg. č. 37.

Konkrétně agent pro zajištění dle § 20 a § 20a ZoD přesně splňuje praktické potřeby správy zajištění pro více věřitelů: (i) je u něj zákonem zakotvená způsobilost vykonávat práva pro více věřitelů (při zápisu do příslušných rejstříků, při realizaci zástavního práva, v rámci insolvenčního řízení), kde „*právě agent pro zajištění bude pro účely všech těchto řízení považován za zástavního věřitele*“¹⁵⁰ (ii) agent pro zajištění jedná vlastním jménem, ale ve prospěch jednotlivých oprávněných osob¹⁵¹, čímž je vyřešeno riziko insolvence agenta pro zajištění, neboť jakékoliv získané plnění z realizace zástavy je odděleno od jeho majetku, a tudíž ho nelze postihnout exekucí a insolvencí. Tím odpadá nutnost zřizovat solidární věřitelství, jehož hlavní riziko spočívalo právě v propojení majetku agenta pro zajištění a majetku spravovaného ve prospěch věřitelů.

V souvislosti s dluhopisy lze zmínit i **úpravu § 45 ZoD**, která byla doplněna Novelou 307 a která zakotvuje analogickou aplikaci § 20 a § 20a ZoD pro zajištění dluhů nesouvisejících s vydáváním dluhopisů, což by mohlo zcela nahradit stávající nedostatky „správce jistoty“ dle § 2010 odst. 2 OZ. Byť se taková úprava z formálního hlediska může jevit jako problematická, z teleologického hlediska není důvod odlišovat institut agenta pro zajištění v oblasti zajištění dluhopisů od zajištění jiných dluhů s více věřiteli, neboť tento institut má plnit zcela stejný účel. To znamená, že agent pro zajištění dle § 20 a § 20a ZoD může být způsobilým konkurentem svěřenského fondu i v transakci syndikovaného úvěru. Každopádně však z hlediska zapojení věřitelů do správy svěřenského fondu může být svěřenský fond výhodnějším nástrojem, neboť umožní věřitelům mít zajištění pod kontrolou, tj. zejména v těch transakcích, které počítají s relativně uzavřeným počtem věřitelů.

3.1.3. Svěřenský fond a patronátní vztahy

V rámci korporátního bankovního financování je **smluvní subordinace** standardním požadavkem financujících bank. V případě smluvní subordinace tzv. juniorní věřitel dlužníka (zpravidla akcionář, společník nebo jejich spřízněné osoby) souhlasí s tím, že mu dluh nebude splněn do té doby, než bude zcela splněn dluh vůči tzv. seniornímu věřiteli (zpravidla banka, banky). V případě, že je dlužník schopen platit závazky jak seniornímu, tak juniornímu věřiteli, není subordinace relevantní, protože je schopen uspokojit každého z nich. Její význam nastává v případě, kdy majetková situace neumožňuje dlužníku splácet jeho dluhy všem věřitelům, což může vyústit až v úpadek dlužníka¹⁵².

---

¹⁵⁰ DZ k Novele 307.

¹⁵¹ DZ k Novele 307.

¹⁵² UNCITRAL. Legislative Guide on Insolvency Law [online]. 2005, Hlava 5, bod 57-59, str. 268. Dostupné z: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/05-80722_ebook.pdf.

V insolvenčním řízení má postavení juniorního věřitele svá úskalí formulovaná v § 172 IZ. Toto ustanovení v odst. 1 stanoví tzv. obecnou podřízenost pohledávek juniorního věřitele¹⁵³. Prakticky to znamená, že jeho pohledávky budou uspokojeny až po uspokojení pohledávek seniorního věřitele, s nímž uzavřel smluvní subordinaci, a dále po uspokojení „*všech pohledávek majících v insolvenčním řízení stejné pořadí jako nadřazená pohledávka*“¹⁵⁴. Toto znevýhodnění juniorního věřitele „*se tak nezdá důvodné, natož spravedlivé*“¹⁵⁵, neboť jeho vůle při uzavření smluvní subordinace směřuje výhradně k podřízení jeho pohledávek seniornímu věřiteli, nikoliv věřitelům ostatním.

Jako alternativu smluvní podřízenosti, na kterou již nebude § 172 IZ dopadat, nabízí komentářová literatura uzavření „*ujednání, kterým se věřitel zavazuje předat plnění obdržené na svoji pohledávku jinému věřiteli*“¹⁵⁶. U této varianty je však uveden nedostatek spočívající v riziku bonity takto quasi-podřízeného věřitele¹⁵⁷.

Zmíněná právní úprava IZ tak může být překážkou k poskytnutí financování dlužníkovi dalšími věřiteli, a to zvláště v případech, kdy toto financování poskytují osoby s dlužníkem nespřízněné. Tento problém **znevýhodnění juniorního věřitele ve prospěch věřitelů jiných pohledávek** může být vyřešen **prostřednictvím svěřenského fondu**. Tento mechanismus je standardně používán i v zahraničních právních úpravách¹⁵⁸. Schematicky by to mohlo fungovat následovně: juniorní věřitel jako zakladatel svěřenského fondu vloží své pohledávky vůči dlužníkovi do svěřenského fondu, který by je spravoval do doby, než nastane určitá podmínka, jako např. insolvence dlužníka nebo splacení všech dluhů seniornímu věřiteli. V případě splacení všech dluhů seniornímu věřiteli by mohl svěřenský správce uplatnit pohledávku vůči dlužníkovi a následně výtěžek vydat juniornímu věřiteli, který by za takových okolností vystupoval jako jediný obmyšlený. V případě dlužníkovy úpadku svěřenský správce přihlásí příslušnou pohledávku, která by již nebyla podřízenou ve smyslu § 172 IZ, a případný výtěžek z pohledávky by rozdělil mezi obmyšlené. V tomto případě připadá v úvahu zřízení dvou kategorií obmyšlených: seniorního věřitele, kterému by náleželo přednostní právo na vyplacení, a věřitele juniorního.

---

¹⁵³ SPRINZ, Petr, VRBA, Milan. In: Komentář Sprinz, k § 172, marg. 3.

¹⁵⁴ Tamtéž.

¹⁵⁵ MÁDL, Hynek. *K (ne)plnění na smluvně podřízené pohledávky v insolvenční* [online]. *pravni prostor.cz*, 25. února 2021 [cit. 15. dubna 2023]. Dostupné z: <https://www.pravni-prostor.cz/clanky/procesni-pravo/k-nekterym-otazkam-o-plneni-nepripadajicim-na-smluvne-podrizene-pohledavky-v-konkursnim-rizeni>.

¹⁵⁶ SPRINZ, Petr, VRBA, Milan. In: Komentář Sprinz, k § 172, marg. 1.

¹⁵⁷ Tamtéž.

¹⁵⁸ YUNG, Patrick. Unsecured debt subordination arrangement: validity and the legislative reform in Hong Kong. *Law and Financial Markets Review* [online], 2013, roč. 7 č. 2, s. 118-119 [cit. 15. dubna 2023] Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2243447.

3.1.4. Zajišťovací svěřenský fond

Quebecký zákonodárce explicitně upravil zajišťovací svěřenský fond v čl. 1263 CCQ, na rozdíl od zákonodárce českého, který tuto formu svěřenského fondu výslovně nezmiňuje. Podle čl. 1263 CCQ úplatně zřízený svěřenský fond může být založen za účelem zajištění splnění závazku, přičemž v tomto případě musí být svěřenský fond zveřejněn v registru osobních či movitých věcných práv (RDPRM) nebo v registru nemovitostí¹⁵⁹. Chybějící zmínka o zajišťovacím svěřenském fondu není na překážku jeho existenci v českém prostředí, neboť se jeví, že hlavním účelem quebecké úpravy je zvýraznění nutnosti fond zveřejnit v příslušném registru¹⁶⁰, nikoliv zdůraznit existenci svěřenského fondu za účelem zajištění plnění závazku.

Payette vymezuje zajišťovací svěřenský fond jako samostatné a oddělené vlastnictví pod kontrolou správce, do něhož se převádí majetek / část majetku dlužníka nebo třetí osoby k zajištění plnění závazků ve prospěch věřitele, jako obmyšleného svěřenského fondu¹⁶¹. Takový fond je zakládán obvykle dlužníkem nebo ručitelem. Zajišťovací svěřenský fond poskytuje obmyšlenému záruku, že žádný jiný věřitel zakladatele nebude moci uplatnit nárok na majetek¹⁶². Po splacení zajištěných dluhů musí správce vrátit majetek, který zůstal ve svěřenském fondu, zakladateli. Nic nebrání tomu, aby výše uvedené mohlo být použito i vůči českému zajišťovacímu fondu. V popsaném mechanismu lze spatřovat určité shodné rysy s institutem zajišťovacího převodu vlastnického práva, s tím rozdílem, že v případě zajišťovacího převodu vlastnického práva je zajištění poskytováno zpravidla věřiteli a dlužník nese riziko ve vztahu k tomu, jak bude věřitel nakládat s poskytnutým právem, byť i možnosti věřitele jsou omezeny „dočasností“ převodu.

Jednou z možných praktických oblastí využití zajišťovacího svěřenského fondu je tzv. **sekuritizace aktiv**. Sekuritizace je formou financování, která schematicky funguje následovně: Společnost, úvěrová instituce nebo stát převede/prodá určitou část svých obvykle nelikvidních aktiv, např. kreditní karty nebo pohledávky z obchodních vztahů, na speciální účelový subjekt, SPV. SPV vydá obchodovatelné cenné papíry zajištěné aktivy SPV¹⁶³. Atraktivita této formy financování spočívá ve sníženém nebo eliminovaném riziku úpadku emitenta/původce, protože zajištění je v držení tohoto SPV¹⁶⁴.

---

¹⁵⁹ Le Registre des droits personnels et réels mobiliers [online]. Dostupné z: <https://www.rdprm.gouv.qc.ca/fr/pages/accueil.html>, právo uvedené v RDPRM se považuje za známé všem, v případě, že osoba neověří zde příslušné údaje a nastane problém, nemůže se dovolávat své dobré víry, obdoba § 984 OZ.

¹⁶⁰ Rozsudek QCA ze dne 14. prosince 1999, *Caisse Populaire Saint-Zacharie c. JG Allen Industries inc.*, sp. zn. 1999 CanLII 13521. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/1mw4x>.

¹⁶¹ CHAMBERLAND, Andrée. *La problématique de l'opposabilité aux tiers des droits des créanciers aux contrats conclus à des fins de garantie et portant sur des biens mobiliers* [online], 2008. s. 16. Dostupné z: <https://papyrus.bib.umontreal.ca/xmlui/bitstream/handle/1866/3236/12041835.PDF?sequence=2&isAllowed=y>.

¹⁶² Tamtéž, s. 17.

¹⁶³ GUNER: *Rethinking the Need ...*, s. 482.

¹⁶⁴ Guner, s. 482.

Podstatu sekuritizace aktiv popisují jednoduše Kothari a Kothari na následujícím příkladu: Chci vlastnit vozidlo, abych ho mohl pronajmout. Za tímto účelem si můžu vzít půjčku, a za půjčené peníze můžu vozidlo koupit. Půjčka je mým závazkem a vozidlo je mým aktivem a obojí je ovlivněno mým dalším majetkem a jinými závazky. Na druhou stranu, na vozidlo se můžu dívat jako na aktivum, které je schopno v určitém časovém období generovat nárok na nájemné. Pokud by se peněžní tok z titulu nájemného přeměnil na cenný papír a tento cenný papír byl poté nabídnut na kapitálovém trhu, došlo by tak k sekuritizaci aktiva. Sekuritizace je tedy proces, který přeměňuje aktivum na cenný papír. Toto aktivum je odděleno od ostatních aktiv emitenta a slouží investorovi jako zajištění. Investor, který získá peněžní tok generovaný pronájmem automobilu přeměněný na cenný papír, se nezabývá obecnými riziky solventnosti emitenta. Investor je vystaven rizikům daného aktiva (např. se nedaří pronajmout automobil), nikoli však rizikům solventnosti emitenta¹⁶⁵.

Jako SPV může v sekuritizační transakci vystupovat v zásadě korporace nebo svěřenský fond. Za výhody trustové organizace SPV jsou považovány relativně flexibilní struktura svěřenského fondu¹⁶⁶, kritéria správy a řízení¹⁶⁷ a pak to, že trustové uspořádání umožňuje velmi jasné rozdělení aktiv fondu do různých podskupin, které mohou být samostatně nabízeny jako zajištění různým skupinám věřitelů¹⁶⁸.

V českých podmínkách jsou z teoretického hlediska přípustné obě zmíněné právní formy SPV, jak korporace, tak i svěřenský fond. Předně je nutné konstatovat, že české právo neobsahuje komplexní úpravu sekuritizace, natož aby kladlo speciální požadavky ohledně právní formy SPV; zejména v otázce vymezení SPV odkazuje na čl. 4 odst. 1 bod 66 Nařízení 575/2013. Toto ustanovení označuje SPV jako sekuritizační jednotku pro speciální účel a v čl. 4 odst. 1 bod 66 Nařízení 575/2013 ji definuje jako „svěrenecký“¹⁶⁹ *nebo jiný subjekt, který není institucí a je zřízen za účelem provedení jedné či více sekuritizací, jeho činnost je omezena na úkony, které jsou nezbytné k dosažení uvedeného cíle, jeho struktura je navržena tak, aby zajišťovala oddělení závazků tohoto subjektu od závazků původce, a držitelé účasti v tomto subjektu ji mohou volně vyměňovat nebo zastavovat*“. Z této definice vyplývají následující podstatné znaky sekuritizační jednotky: (i) oddělení závazků SPV od závazků původce, (ii) možnost volné dispozice s účastí v jednotce, (iii) zřízení SPV za účelem provedení sekuritizace a omezení její činnosti jen na úkony, které jsou nezbytné k dosažení uvedeného cíle. Není pochyb o možnosti oddělení závazku v případě svěřenského fondu, neboť právě toto oddělení vystihuje jeho podstatu. Oddělení závazků lze však dosáhnout i u korporace např. prodejem majetku SPV nebo předáním

¹⁶⁵ KOTHARI, Vijay, KOTHARI, Vinod. *Securitization. The Financial Instrument of the Future*. s. 5–6.

¹⁶⁶ GUNER: *Rethinking the Need ...*, s. 482.

¹⁶⁷ Schwarc, s. 334.

¹⁶⁸ HANSMANN, Henry a MATTEI, Ugo. *The Functions of Trust Law: A Comparative Legal and Economic Analysis*. Faculty Scholarship Series [online]. 1998. [cit. 23. dubna 2023]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=135732, s. 468.

¹⁶⁹ Uvedená definice dokonce výslovně počítá s tím, že jednotka může být organizována jako svěřenská struktura.

majetku do základního kapitálu SPV. Druhá podmínka je splnitelná jak v případě korporace (např. vydání akcií, kmenových listů), tak i v případě svěřenského fondu (svěřenské certifikáty). Jistým problémem u korporace však bude splnění třetí podmínky – zakotvení omezení činnosti korporace jen na úkony, které jsou nezbytné pro dosažení cíle, naopak u svěřenského fondu účelovost jako i oddělenost majetku patří do jeho charakteristických znaků. Za výhodu použití svěřenského fondu v sekuritizačních transakcích považuji i možnost „dočasného“ převodu určitých aktiv do svěřenského fondu, kdy po splnění účelu mohou být aktiva vrácena zakladateli „automaticky“, aniž by k tomu bylo třeba činit samostatné právní jednání.

Další možností použití svěřenského fondu jako fondu zajišťovacího je **zapojení svěřenského fondu do skupinového financování (crowdfunding)**, byť poté, co nabylo účinnosti Nařízení 2020/1503, v omezené míře. Přesto však i v případech crowdfundingů nespádajících do působnosti Nařízení 2020/1503 může využití svěřenského fondu nadále připadat v úvahu. Svěření může svěřenský fond najít v případech poskytnutí úvěru platformou na vlastní účet a riziko a následného přenesení tohoto rizika na předem neomezený okruh úvěrujících investorů, kteří jako protiplnění za svoji investici získávají právo participovat na poskytnutých úvěrech¹⁷⁰. Lze to ilustrovat na následujícím příkladu: platforma poskytuje podnikatelské úvěry, které jsou původně zafinancovány z jejího vlastního kapitálu. Poté nabídne platforma úvěr k participaci, tj. dovolí jej drobným investorům (participantům) spolufinancovat, za což získávají výnosy. Tyto výnosy jsou vyplaceny výhradně z plnění přijatého platformou od dlužníka. Každý úvěr je dle prohlášení platformy zajištěný jako pravidlo nemovitostí, toto zajištění je však zřízeno ve prospěch platformy. Participant kromě jiných rizik čelí i úvěrovému riziku platformy, které spočívá v tom, že se platforma může dostat do platební neschopnosti¹⁷¹. V takových případech toto úvěrové riziko participanta může být pokryto zapojením do transakce zajišťovacího svěřenského fondu, který bude držitelem příslušného zajištění, čímž by bylo docíleno stavu, že by participant napřímo využil výhody skutečně zajištěné participace.

3.2. Svěřenský fond jako fond investiční

V seznamu investičních fondů, který je průběžně zveřejňován ČNB¹⁷², nenajdeme žádný svěřenský fond. A to i přesto, že jedním z hlavních důvodů přijetí nové úpravy týkající se investičních společností a fondů, bylo právě rozšíření variability investičních forem „s ohledem

¹⁷⁰ čl. 1. odst. 1 ve spojení s čl. 2 odst. 1 písm. a) Nařízení 2020/1503.

¹⁷¹ Upozornění na rizika předané participantovi před uzavřením smlouvy. RONDA INVEST a.s. Dostupné z: https://rondainvest.cz/wp-content/uploads/2022/12/rizika_participace_07_2020.pdf.

¹⁷² *Seznam investičních fondů* [online]. cnb.cz, 30. března 2023 [30. března 2023]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/statistika/menova_bankovni_stat/seznamy-instituci-pro-potreby-menove-a-financi-statistiky/seznam-investicnich-fondu.

na možnosti, které tuzemské právo dává¹⁷³. Za stěžejní právní formu investičního fondu zákonodárce výslovně označil svěřenský fond¹⁷⁴. Otázkou tedy zůstává, proč v tomto případě za deset let účinnosti ZIS zůstala tato právní forma investičního fondu jen teorií a nebyla v praxi vyzkoušena ani jednou.

Svěřenský fond založený za účelem investování může být zřízen jako investiční fond. Pod předmět činnosti investičních fondů dle ZIS spadá shromažďování peněžních prostředků od investorů prostřednictvím upisování akcií, vydávání podílových listů nebo cenných papírů a investování shromážděných prostředků na principu rozložení rizika a další správa tohoto majetku (dále jen „**kolektivní investování**“). Tato činnost je činností regulovanou a může být prováděna pouze v zákonem stanovených formách.

Zákon rozeznává dva základní typy investičních fondů: fond kolektivního investování a fond kvalifikovaných investorů. Hlavním rozdílem je cílová kategorie investorů. Fond kolektivního investování shromažďuje prostředky od veřejnosti, fond kvalifikovaných investorů od investorů, kteří musí splňovat určitá kritéria. Liší se i právní formou organizace, jelikož fondem kolektivního investování mohou být pouze akciová společnost a podílový fond, a fond kvalifikovaných investorů může zvolit svou organizaci z více forem (12), včetně svěřenského fondu (§ 101 ZIS).

Jinak řečeno, právní forma svěřenského fondu nemůže být použita pro jakýkoliv investiční fond, ale pouze **pro fond kvalifikovaných investorů**. Aby byl svěřenský fond zařazen mezi kvalifikované fondy investorů, musí splňovat specifické požadavky dle ZIS, jimiž se odlišuje od vzoru dle obecné úpravy, konkrétně:

(1) U investičního svěřenského fondu může být podle § 95 odst. 1 písm. c) bod 1 ZIS obmyšleným pouze zakladatel fondu nebo ten, kdo smluvně zvýšil jeho majetek, tzv. přispěvatel. Zakladatel, resp. přispěvatel a obmyšlený je tatáž osoba, a to na rozdíl od úpravy OZ, která umožňuje, aby zakladatel a obmyšlený byli odlišnými osobami. Investoři investičního svěřenského fondu tedy investují prostředky pro svůj vlastní prospěch, a nemohou investovat ve prospěch osoby, která investorem není¹⁷⁵.

(2) Investiční svěřenský fond musí mít více obmyšlených (alespoň dvě osoby) a více investorů¹⁷⁶.

---

¹⁷³ DZ k ZIS, obecná část, odst. 2.1.1.1.

¹⁷⁴ Vedle akciové společnosti s proměnným základním kapitálem a komanditní společnosti na investiční listy. Tamtéž.

¹⁷⁵ Nevidím důvod tohoto omezení, zejména proč nepovolit investování ve prospěch jiné osoby.

¹⁷⁶ Vyjma § 95 odst. 2 ZIS. ŠOVAR, Jan. In: BERAN, Jiří a kol. Zákon o investičních společnostech a investičních fondech: Komentář [online databáze]. Praha: Wolters Kluwer, 2018 [cit. 23. března 2023]. Dostupné z: databáze aspi.cz (dále jen „**Komentář ZIS**“), k § 95.

(3) Obmyšlení musí být na rozdíl od obecné úpravy určení a identifikování při vzniku fondu, ve statutu (§ 95 odst. 1 písm. c) bod 1 ZIS). Naproti tomu obecná úprava umožňuje zakladateli určit obmyšlené až v průběhu existence fondu.

(4) Investiční svěřenský fond dle § 148 odst. 1 ZIS může vzniknout pouze na základě písemné smlouvy. Požadavek písemné formy se týká všech jednání v souvislosti se zakládáním investičního svěřenského fondu¹⁷⁷.

(5) Vytvořit investiční svěřenský fond dle § 148 odst. 1 ZIS nelze vyčleněním majetku z fondu kolektivního investování¹⁷⁸.

(6) Dle § 149 ZIS se obecná úprava statutu svěřenského fondu nepoužije (§ 1452 OZ), neboť se uplatní úprava statutu investičního fondu dle § 288 ZIS, která odráží specifika investičního fondu. Dle § 189 ZIS je přitom statut vydáván a aktualizován jeho obhospodařovatelem (svěřenským správcem), nikoliv zakladatelem. Z vyloučení úpravy § 1452 OZ dále vyplývá i to, že statut investičního fondu nemusí být ve formě veřejné listiny.

(7) Dle § 150 ZIS, na rozdíl od úpravy svěřenského fondu dle OZ, může mít svěřenský fond, který je investičním fondem, pouze jednoho správce, kterým bude vždy investiční společnost¹⁷⁹.

(8) Dle § 150 odst. 4 ZIS je vyloučena úprava § 1454 OZ, a proto nemůže být svěřenským správcem zakladatel svěřenského fondu, resp. obmyšlený.

(9) Dohled nad správou investičního fondu dle § 152 ZIS vylučuje použití § 1465 OZ o dohledové součinnosti správce, neboť svěřenský správce a ten, kdo má právo dohledu nad správou svěřenského fondu jako investičního fondu, bude táž osoba¹⁸⁰.

(10) Na základě § 148 odst. 3 ZIS se svěřenský fond stává investičním fondem dnem zápisu do příslušného seznamu vedeného ČNB. Poté, co se svěřenský fond stane investičním fondem, nelze zakladatelské právní jednání prohlásit za neplatné a nelze z tohoto důvodu zrušit jeho zápis v seznamu investičních fondů. Tento zápis nemá konstitutivní povahu, od tohoto data je svěřenský fond oprávněn provádět investiční činnost dle ZIS¹⁸¹.

(11) Investiční svěřenský fond může být založen pouze za účelem investování na základě určené strategie ve prospěch jeho obmyšlených a musí mít depozitáře dle § 60 ZIS, což je dáno povahou jeho činnosti.

Kvůli výše uvedeným rozdílům dochází v porovnání s fondem dle obecné úpravy k částečnému omezení flexibility, základní vlastnosti svěřenského fondu však v celku zůstávají

¹⁷⁷ Svěřenský správce dle OZ může přijmout svou funkci i konkludentně.

¹⁷⁸ DZ k ZIS, zvláštní část, k § 148.

¹⁷⁹ nebo zahraniční osoba s povolením podle § 481 ZIS.

¹⁸⁰ DZ k ZIS, zvláštní část, k § 150, k § 152.

¹⁸¹ PIHERA, Vlastimil. In: Komentář ZIS, k § 148 odst. 3.

zachovány – flexibilita a oddělené vlastnictví. Přesto však svěřenské investiční fondy v této době **nejsou konkurentem jiných forem fondu kvalifikovaných investorů** – podílových fondů a právnických osob, a to z několika důvodů.

Obecným důvodem, který může být časem překonán, je, že svěřenský fond jako právní forma v ČR existuje relativně krátce, a není proto dobře znám investorům. Investiční společnosti se tak mohou více soustředit na klasické formy investičních fondů, jako jsou podílové fondy nebo právnické osoby, které jsou pro investory snadněji pochopitelné. Dalším důvodem je otázka mobility vložených investorských prostředků – práva investorů jsou obvykle u právnických osob a podílových fondů inkorporována do účastnických cenných papírů nebo podílových listů, na rozdíl od svěřenského fondu, kdy zákon tuto možnost výslovně neupravuje, čímž staví investory do pozice nejistoty. Ve srovnání s podílovými fondy nezvýhodňuje svěřenský fond ani režim odděleného jmění – byť i formálně vlastnické právo k majetku v podílovém fondu náleží společně všem podílníkům, nemohou podílníci dle § 102 odst. 1 ZIS jakkoliv s tímto právem disponovat. Tímto je dosažen stejný efekt odděleného jmění jako v případě svěřenského fondu, čímž se postavení podílníků a obmyšlených velmi podobá, byť prostřednictvím jiného režimu¹⁸².

3.3. Svěřenský fond a obchodní závod

Jak uvádí Flannigan, právní forma svěřenského fondu jako provozovatele podnikání může být zajímavá pro investora, který je ochoten přijmout pasivní postavení a svěřit své investice do rukou správce, a to z různých důvodů, např. jeho investice do fondu může být nevýznamná ve srovnání s jinými investory, příčinou může být i nedostatek odborných znalostí nebo mu může být zakázáno vykonávat kontrolu nad podnikáním¹⁸³. Uvedené důvody mohou být aplikovatelné i na české podmínky, s tím, že si lze představit i další příčiny motivující podnikatele zapojit do jednotlivých obchodních transakcí svěřenský fond, konkrétně důvodem provozování obchodního závodu prostřednictvím svěřenského fondu může být snaha oddělit určité aktivity společnosti, ať již z důvodu jejich rizikovosti, či naopak rizikovosti stávajícího podnikání zakladatele nebo nutnosti zajistit konkrétní provoz prostřednictvím účelového financování.

Provozování obchodního závodu může být buď vlastním výsledkem činnosti svěřenského fondu, kterému byl přidělen určitý majetek, pokud to není v rozporu s jeho účelem, anebo následkem vyčlenění obchodního závodu do svěřenského fondu (např. v případě akvizice závodu) nebo části obchodního závodu, která splňuje podmínku organizační samostatnosti.

---

¹⁸² VOJTĚCH, Jakub. Svěřenské fondy a podílové fondy: společné znaky ve vztahu k majetkové podstatě a právům oprávněných osob. *Acta Universitatis Carolinae – Juridica* 2 [online], 2019, roč. 65, č. 2, s. 110-113 [cit. 26. března 2023]. Dostupné z: https://karolinum.cz/data/clanek/6747/Jurid_65_2_0103.pdf.

¹⁸³ FLANNIGAN: *Business applications ...*, s. 635-637.

V případě vyčlenění obchodního závodu nebo jeho části do svěřenského fondu by se takový převod dal podřadit pod jiný převod vlastnického práva k závodu ve smyslu § 2183 OZ, který stanoví obdobné použití ustanovení o koupi závodu i na jiné převody vlastnického práva k závodu.

Akvizice společnosti lze provést formou tzv. asset deal, který může být realizován buď koupí vybraných aktiv nebo koupí závodu nebo části závodu¹⁸⁴. Pokud je záměr zapojit svěřenský fond do akvizice touto formou, je vhodné závod nebo jeho část vkládat do již existujícího svěřenského fondu, kde zakladatelem bude nabyvatel závodu a prodávající závodu vkladem jen navýší majetek svěřenského fondu ve smyslu § 1468 OZ. Přichází v úvahu i uzavření kupní smlouvy mezi prodávajícím a svěřenským správcem na účet fondu, v tomto případě by se na koupi závodu vztahoval § 2175 OZ, bez nutnosti zapojení § 2183 OZ. Vlastnické právo k závodu bude převedeno na účet fondu nabytím účinnosti smlouvy o vložení závodu do svěřenského fondu nebo nabytím účinnosti kupní smlouvy mezi prodávajícím a svěřenským správcem, a to dle § 2180 odst. 2 OZ, neboť se kupující nezapisuje do obchodního rejstříku.

S provozem obchodního závodu bezprostředně souvisí otázka postavení svěřenského fondu ve vztazích k zaměstnancům. Pokud jde o oblast veřejnoprávní, lze konstatovat, že není v současné praxi problém s uznáním svěřenského fondu jak zaměstnavatele, a to ani ze strany GFŘ, ani ze strany správy sociálního zabezpečení či zdravotní pojišťovny¹⁸⁵. Z důvodu chybějící právní osobnosti svěřenského fondu, by tak pracovní smlouva byla uzavřena mezi zaměstnancem a svěřenským správcem.

3.4. Ostatní možnosti

Plánovanou legislativní novinkou je možné **použití svěřenského fondu v rámci preventivní restrukturalizace** dle § 25 Vládního návrhu zákona. V tomto případě slouží svěřenský fond alternativou k zajišťovacímu převodu podílů stávajících společníků¹⁸⁶. Jak v případě zajišťovacího převodu podílů, tak i v případě svěřenského fondu, může být osobou nabyvatele podílů, eventuálně osobou svěřenského správce, pouze restrukturalizační správce v relativně nezávislém a nestranném postavení, jmenovaný restrukturalizačním soudem¹⁸⁷. Mechanismus fungování zajištění při použití svěřenského fondu by byl nastaven následovně: Společníci dotčené společnosti zřídí svěřenský fond a převedou akcie (obchodní podíly), popřípadě i pohledávky z půjček společníků do svěřenského fondu. Předpokládá se, že stranou smlouvy bude i dotčený

¹⁸⁴ HLAVÁČ, Jiří. *Fúze a akvizice*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2020, s. 47.

¹⁸⁵ JAKUBEC, Petr a kol. *Svěřenský fond – návod k použití*. Ostrava: PKF Family Office, s.r.o., 2022, s. 111.

¹⁸⁶ Sněmovní tisk 371/0, Vládní návrh zákona o preventivní restrukturalizaci – EU.

¹⁸⁷ Tamtéž.

podnik, který bude platit náklady spojené s provozem svěřenského fondu. Obmyšlenými svěřenského fondu by byli společníci a dotčení věřitelé dlužníka, popřípadě i třetí strana, pokud by poskytovala provozní financování¹⁸⁸. Právě s ohledem na možnost definovat různé skupiny obmyšlených a podmínky výplaty plnění v jejich prospěch se může jevit použití svěřenského fondu v takové transakci výhodnějším ve srovnání se zajišťovacím převodem podílů.

V české praxi je rovněž známo použití svěřenského fondu jako prostředku správy podílů za účelem nerušené a dlouhodobé držby a výkonu hlasovacích práv spojených s podílem, kde svěřenský fond slouží jako **způsob zastřešení organizační struktury podniku** a zamezení nevhodného převodu podílu na konkurenci za účelem ochrany případného know-how podniku. V takových případech může být obmyšleným jmenována osoba, která musí splňovat určité předpoklady, a jmenování obmyšleného je svěřeno správci, který zajišťuje kontrolu splnění těchto předpokladů („*Obmyšleným může být pouze fyzická osoba v pozici Partner ..., která správci osvědčí, že je smluvní stranou smlouvy o sdružení ... První obmyšlené jmenuje zakladatel a případně další obmyšlené jmenuje správce.*“)¹⁸⁹.

V českém prostředí se lze setkat s použitím svěřenského fondu jako **nástroje pro úhradu podílů na likvidačním zůstatku podniku v likvidaci**, kde jako obmyšlený vystupuje každá osoba, která má nárok na uhrazení navýšení podílu na likvidačním zůstatku nebo jeho části. V tomto případě může být ukončena činnost společnosti a její povinnost na úhradu likvidačního zůstatku může převzít svěřenský fond¹⁹⁰.

Jako příklad **neúspěšného využití svěřenského fondu** jako nástroje obchodu lze zmínit případ společnosti Invest & Property Consulting a.s., které byla ČNB uložena pokuta za neposkytnutí součinnosti při šetření případu neoprávněného kolektivního investování, které by mohlo spočívat v tom, že dotčená společnost nabízela veřejnosti možnost založení a aktivní správu svěřenských fondů, při níž slibovala navýšení majetku jednotlivých svěřenských fondů o 6 až 9,2 % ročně¹⁹¹.

Dílčí závěr ke kapitole třetí:

V případě transakcí s mnohostí věřitelů je hlavním konkurentem svěřenského fondu institut agenta pro zajištění, který byl zaveden § 45 ZoD. Přesto však může svěřenský fond být užitečným nástrojem při transakcích s relativně uzavřeným počtem věřitelů, kteří si chtějí ponechat

---

¹⁸⁸ Výstup výzkumného projektu VŠE v Praze, TAČR TL02000467. *Preventivní restrukturalizace*. [online]. Praha: 2020, s. 26. Dostupné z: <https://im.vse.cz/restrukturalizace-a-insolvence/wp-content/uploads/page/1521/Vysledek-projektu-TL02000467-V5-Hleg.pdf>.

¹⁸⁹ Údaje z ISSF.

¹⁹⁰ Údaje z ISSF.

¹⁹¹ Rozhodnutí ČNB ze dne 7. července 2020, sp. zn. Sp/2018/426/573, č.j. 2020/87819/570.

kontrolu nad zajištěním. Rovněž připadá v úvahu použití svěřenského fondu při smluvní subordinaci za účelem vyloučení aplikace § 172 IZ, v případě sekuritizace a skupinového financování, okrajově i jako forma akvizice závodu nebo jeho části. Naopak výhody použití svěřenského fondu jako fondu investičního nebyly zjištěny a je zde riziko, že v této oblasti zůstane investiční svěřenský fond obsoletním nástrojem. Reálné praktické využití fondu však je hodně omezené, což bylo ilustrováno na několika málo případech v poslední podkapitole.

ZÁVĚR

Langbein tvrdí, že jedním z hlavních důvodů, proč je pro obchodní transakce výhodné použít trust, je jeho snadné začlenění do struktury transakce samotným uvedením označení „trust“¹⁹². V českém prostředí toto prohlášení neplatí a použití svěřenského fondu v obchodní transakci musí předcházet splnění formalit spojených se vznikem svěřenského fondu. Za hlavní klady svěřenského fondu jako nástroje obchodu byly v této práci označeny dvě jeho vlastnosti – režim „odděleného a nezávislého vlastnictví“, který vede k insolvenčnímu efektu a flexibilita organizačního uspořádání svěřenského fondu umožňující přizpůsobit strukturu a řízení fondu potřebám konkrétní transakce a zúčastněných stran.

Vedle výhod byly analyzovány i nedostatky institutu svěřenského fondu, jež mohou odrazovat účastníky obchodních transakcí od použití svěřenského fondu, zejména nedostatečné povědomí účastníků obchodu o existenci tzv. „bezsubjektových práv“, která pro ně mohou být obtížně pochopitelná a aplikovatelná v praxi, nedořešení postavení fondu jako nositele živnostenského a jiných oprávnění, včetně postavení svěřenského fondu jako podnikatele, což může mít dopad na možnost fondu vstoupit do určitých obchodních vztahů, rovněž i legislativní nejasnosti při insolvenčnímu fondu. Byly zhodnoceny další nedostatky, které jsou svěřenskému fondu vytýkány a které mají bezesporu vliv na jeho praktickou aplikovatelnost, zároveň však nepředstavují pro použití svěřenského fondu jako nástroje obchodu nepřekonatelnou překážku – konkrétně formality spojené se vznikem fondu a jeho evidencí, možnost jmenovat svěřenským správcem pouze fyzickou osobu a dílčí otázky související s vydáním cenných papírů.

Specifický přínos právního prostředku však nemá být posuzován pouze podle jeho režimu nebo právních účinků, ale i s ohledem na existující alternativy. Svěřenský fond není jediným právním nástrojem, existují konkurenční mechanismy, byť nejsou dokonalé. Nemají stejnou povahu, ale obdobné účinky, a hlavně delší aplikační praxi. V této souvislosti byl vyvozen závěr, že svěřenský fond není způsobilým konkurentem agenta pro zajištění v oblasti dluhopisu, neboť tento institut – tak jak je upraven v ZoD – zcela splňuje praktické nároky účastníků trhu, a hlavně jim poskytuje jistotu, že jakékoliv získané plnění z realizace zástavy bude odděleno od majetku agenta pro zajištění. Svěřenský fond může najít své využití v transakcích s mnohostí věřitelů jednak při pochybnostech v aplikaci § 45 ZoD, jednak jako nástroj, který na rozdíl od agenta pro zajištění umožňuje zapojení věřitelů do určitých rozhodnutí týkajících se správy zajištění. Dílčí využití může svěřenský fond najít jako forma provozu obchodního závodu, při plánování rizikových činností a správě majetkových účastí. Hlavní budoucí potenciál svěřenského fondu je spatřován především ve finanční sféře, zejména v oblasti sekuritizace a skupinového financování.

---

¹⁹² LANGBEIN: The secret life ..., s. 166.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

- BEAULNE, Jacques, BARETTE, André. *Droit des fiducies*. 3. vydání. Montréal: Wilson & Lafleur, 2015. 490 s.
- CLAXTON, John B. *Studies on the Quebec Law of Trust*. Toronto: Thomson Carswell, 2005. 808 s.
- GRAZIADEI, Michele a kol. *Commercial Trusts in European Private Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005, 632 s. Dostupné z: databáze eBook Collection EBSCOhost.
- HLAVÁČ, Jirí. *Fúze a akvizice*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2020, 134 s.
- JAKUBEC, Petr a kol. *Svěřenský fond – návod k použití*. Ostrava: PKF Family Office, s.r.o., 2022, 158 s.
- JOSKOVÁ, Lucie, PĚSNA, Lukáš. *Správa cizího majetku* [online databáze]. Praha: Wolters Kluwer, 2017 [cit. 23. března 2023]. Dostupné z: databáze smarteca.cz.
- KINDL, Milan. *Zajištění a utvrzení dluhů*. [online databáze]. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016 [cit. 15. března 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.
- KOTHARI, Vijay, KOTHARI, Vinod. *Securitization. The Financial Instrument of the Future*. 900 s.
- LEDERER, Vít. *Fiducie a svěřenský fond* [online databáze]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021 [cit. 10. února 2023]. Dostupné z: smarteca.cz.

Odborné časopisy

- BOLGÁR, Vera. Why No Trusts in the Civil Law? *The American Journal of Comparative Law* [online], 1953, roč. 2, č. 2 [cit. 2. února 2023]. Dostupné z: databáze JSTOR.
- BOUCHARD, Charline. L'exploitation d'une entreprise par une fiducie: une alternative, intéressante? *Revue du notariat* [online], 2000, roč. 102, č. 1 [cit. 10. února 2023]. Dostupné z: <https://www.erudit.org/en/journals/notariat/2000-v102-n1-notariat03692/1046155ar/>.
- BRUNEAU, Diane. La modification et la terminaison des fiducies par les Tribunaux du Québec. *Revue du notariat* [online], 2003, roč. 105, č. 1 [cit. 10. února 2023]. Dostupné z: <https://papyrus.bib.umontreal.ca/xmlui/bitstream/handle/1866/2211/modification%20et%20terminaison%20fiducies%20par%20tribunaux%20Qu%20E9bec.pdf?sequence=1>.
- GRETTON, George. Trusts without Equity. *International and Comparative Law Quarterly* [online], 2000, roč. 49, č. 3 [cit. 23. března 2023]. Dostupné z: databáze Hein Online.
- GUNER, Kurtulan. Rethinking the Need for Commercial Trusts in Civil Law Jurisdictions. *European Review of Private Law*, 2021, roč. 29, č. 3, s. 463-488.

- FLANNIGAN, Robert. Business applications of the express trust. *Alberta law review* [online], 1998, roč. 36, č. 3 [cit. 5. února 2023]. Dostupné z: <https://albertalawreview.com/index.php/ALR/article/view/1491/1480>.
- HAYTON, David. Trusts and their Commercial Counterparts in Continental Europe. *Trust and Trustees* [online databáze], 2002, roč. 8, č. 5 [cit. 3. února 2023]. Dostupné z: databáze proquest.com.
- HANSMANN, Henry a MATTEI, Ugo. The Functions of Trust Law: A Comparative Legal and Economic Analysis. *Faculty Scholarship Series* [online]. 1998. [cit. 23. dubna 2023]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=135732.
- HONORÉ, Tony. On Fitting Trusts into Civil Law Jurisdictions. *Legal research paper series* [online], 2008, 27/2008 [cit. 3. března 2023]. Dostupné z: https://rivistataf.eu/documenti/Honore_1630257184.pdf.
- LANGBEIN, John. The secret life of the trust: The trust as an instrument of commerce. *The Yale Law Journal* [online databáze], 1997, roč. 107, č. 1 [cit. 3. února 2023]. Dostupné z: databáze proquest.com.
- PIHERA, Vlastimil, RONOVSÁ, Kateřina. K některým mýtům a omylům o svěřenských fondech. *Bulletin advokacie* [online databáze], 2020 [cit. 2. března 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.
- SCHWARCZ, Steven. Commercial trusts as business organizations: Unraveling the mystery. *The Business Lawyer* [online], 2003, roč. 58, č. 2 [cit. 10. února 2023]. Dostupné z: databáze ProQuest.
- VOJTĚCH, Jakub. Svěřenský certifikát: inkorporace práv obmyšleného do cenného papíru. *Obchodněprávní revue* [online databáze], 2019, č. 2 [cit. 2. března 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.
- VOJTĚCH, Jakub. Svěřenské fondy a podílové fondy: společné znaky ve vztahu k majetkové podstatě a právům oprávněných osob. *Acta Universitatis Carolinae – Iuridica 2* [online], 2019, roč. 65, č. 2 [cit. 26. března 2023]. Dostupné z: <https://karolinum.cz/data/clanek/6747/Iurid6520103.pdf>.
- WOOD, Philip. Commercial trusts in an international context. *Trusts and Trustees* [online databáze], 2013, roč. 19 [cit. 3. února 2023]. Dostupné z: databáze proquest.com.
- YUNG, Patrick. Unsecured debt subordination arrangement: validity and the legislative reform in Hong Kong. *Law and Financial Markets Review* [online], 2013, roč. 7 č. 2 [cit. 15. dubna 2023] Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2243447.

Komentář

BERAN, Jiří a kol. *Zákon o investičních společnostech a investičních fondech: Komentář* [online databáze]. Praha: Wolters Kluwer, 2018 [cit. 23. března 2023]. Dostupné z: databáze aspi.cz

HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závažkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s.

MELZER, Filip a kol. *Občanský zákoník I. Svazek. § 1-117 Obecná ustanovení*. Praha: Leges. 2013, 649 s.

PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, 3352 s.

SPÁČIL, Jiří a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976–1474). Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, 1666 s.

SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku*. Komentář. § 1400-1474 [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2015 [cit. 23. března 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

SPRINZ, Petr a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 1. vydání [online databáze]. Praha: C. H. Beck, 2023 [cit. 23. března 2023]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

ŠVESTKA Jiří. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III (věcná práva)*. 2. vydání [online databáze]. Praha: Wolters Kluwer, 2022 [cit. 23. března 2023]. Dostupné z: databáze aspi.cz.

Internetové stránky

APHA. *Prodáváme a budujeme, abychom mohli fungovat další staletí* [online]. apha.cz, 1. prosince 2022 [cit. 26. dubna 2023]. Dostupné z: <https://apha.cz/novinky/prodavame-a-budujeme-abychom-mohli-fungovat-dalsi-staleti>.

Česká bankovní asociace. *Syndikované úvěry* [online], 2012. Dostupné z: <https://cbaonline.cz/syndikovane-uvery>.

Dixcart Management. *Offshore Trusts: An Introduction* [online]. dixcart.com, 3. února 2022 [cit. 10. února 2023]. Dostupné z: <https://www.dixcart.com/offshore-trusts-an-introduction-1-of-3>.

Registraire des entreprises. *Fiducie exploitant une entreprise à caractère commercial* [online]. Dostupné z: <https://www.registreentreprises.gouv.qc.ca/fr/demarrer/differentes-formesjuridiques/differentes-formes-juridiques-fiducieentrprcommercial.aspx>.

RDPRM. *Le Registre des droits personnels et réels mobiliers* [online]. Dostupné z: <https://www.rdprm.gouv.qc.ca/fr/pages/accueil.html>.

MÁDL, Hynek. *K (ne)plnění na smluvně podřízené pohledávky v insolvenční* [online]. pravni prostor.cz, 25. února 2021 [cit. 15. dubna 2023]. Dostupné z: <https://www.pravni prostor.cz/clanky/procesni->

[pravo/k-nekterym-otazkam-o-plneni-nepripadajicim-na-smluvne-podrizene-pohledavky-vkonkur-snim-rizeni](#).

UNCITRAL. *Legislative Guide on Insolvency Law* [online]. 2005. Dostupné z: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/0580722_ebook.pdf.

The Depository Trust & Clearing Corporation. *DTCC 2021 Annual Report* [online]. New York, 2019, [cit. 5. března 2023]. Dostupné z: <https://www.dtcc.com/~media/files/downloads/about/annual-reports/DTCC-2021-Annual-Report>.

Informační systém evidence svěřenských fondů [online]. isesf.justice.cz, 2020 [cit. 25. března 2023]. Dostupné z: <https://isesf.justice.cz/>.

RONDA INVEST a.s. *Rizika participace*. Dostupné z: https://rondainvest.cz/wp-content/uploads/2022/12/rizika_participace_07_2020.pdf.

Seznam investičních fondů [online]. cnb.cz, 30. března 2023 [30. března 2023]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/statistika/menova_bankovni_stat/seznamy-instituci-pro-potreby-menove-a-financni-statistiky/seznam-investicnich-fondu.

ARAD. [online]. cnb.cz, 30. března 2023 [30. března 2023]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/docs/ARADY/HTML/index.htm>

Příspěvek ve sborníku

GOODWIN, Iris. Why Civil Law Countries Might Forego the Individual Trustee: Provocative Insights from the New-to-the-Fold. In: SMITH, Lionel (eds.). *The Worlds of the Trust*. Cambridge: Cambridge University Press, 2013, s. 355-387. Dostupné z: databáze ProQuest.

EMERICH, Yaell. The civil law trust: a modality of ownership or an interlude in ownership. In: SMITH, Lionel (eds.). *The Worlds of the Trust*. Cambridge: Cambridge University Press, 2013, s. 21-40. Dostupné z: databáze ProQuest.

JOSKOVÁ, Lucie. Postavení správce. Způsobilost, úprava ustavení správce, způsobilost k funkci správce, ustavení správce a správčova povinnost péče. In: TICHÝ, Luboš (eds.). *Svěřenský fond a trust – jejich fungování v mezinárodním srovnání*. Praha: Centrum právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2014, s. 140-155.

POPOVICI, Alexandra. Trusting Patrimonies. In: REMUS, Valsan (eds.). *Trusts and Patrimonies*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2015, s. 199-218. Dostupné z: eBook Collection EBSCOhost.

WIBIER, Reinout. Can a Modern Legal System Do without the Trust? In: SMITH, Lionel (eds.). *The Worlds of the Trust*. Cambridge: Cambridge University Press, 2013, s. 67-88. Dostupné z: databáze ProQuest.

Judikatura

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. prosince 2020, sp. zn. 27 Cdo 3033/2019.

Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 30. května 2017, sp. zn. 42 ICM 2544/2016.

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 28. července 2020, sp. zn. 14 Co 138/2020.

Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 11. září 2020, sp. zn. 31 C 512/2019.

Usnesení Okresního soudu Praha-východ ze dne 10. února 2021, sp. zn. 12 Nc 1401/2020.

Rozsudek QCA ze dne 3. července 2019, *Association des professionnels de la construction et de l'habitation du Québec inc. (APCHQ) c. Procureure générale du Québec*, sp. zn. 2019 QCCA 1165. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/j18c7>.

Rozsudek QCA ze dne 16. ledna 2012, *Levasseur c. 9095-9206 Québec inc.*, sp. zn. 2012 QCCA 45, Dostupné z: <https://canlii.ca/t/fpnwx>.

Rozsudek CSQ ze dne 16. srpna 2022, *Dronin vs. Vachon*, sp. zn. 2022 QCCS 3094. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/jrk0r>.

Rozsudek CSQ ze dne 23. října 2019, *Succession de Giroux*, 2019 QCCS 4663. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/j38qf>.

Rozsudek CSQ ze dne 16. října 2007, *Fiducie Côté Poirier (Syndic de)*, sp. zn. 2007 QCCS 4857. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/28rgm>.

Rozhodnutí CSC ze dne 14. května 2004, *Banque de Nouvelle-Écosse c. Thibault*, sp. zn. 2004 CSC 29. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/1h2bz>.

Rozhodnutí CSC ze dne 28. července 2021, *Canada c. Canada North Group Inc.*, sp. zn. 2021 CSC 30. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/jh6m9>.

Rozsudek CSQ ze dne 13. března 2006, *Fortier*, sp. zn. 2006 QCCS 1281. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/1msws>.

Rozsudek CSQ ze dne 18. března 2021, *Corbin v. St-Pierre (Succession de Lelièvre)*, sp. zn. 2021 QCCS 911. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/jdtfk>.

Rozsudek CSQ ze dne 21. ledna 2019, *O'Leary Funds Management v. Boralex Inc.*, sp. zn. 2019 QCCA 84. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/hx537>.

Rozsudek CSQ ze dne 16. března 2009, *Dallaire (Syndic de)*, sp. zn. 2009 QCCS 979. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/22r8w>.

Rozsudek CSQ ze dne 4. srpna 2020, *Mise sous séquestre de la Fiducie familiale Serge Lavoie*, sp. zn. 2020 QCCS 2526. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/j981t>.

Rozsudek QCA ze dne 14. prosince 1999, *Caisse Populaire Saint-Zacharie c. JG Allen Industries inc.*, sp. zn. 1999 CanLII 13521. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/1mw4x>.

Právní předpisy

Haagská úmluva o právu použitelném pro trusty a jejich uznávání z 1. července 1985.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1503 ze dne 7. října 2020 o evropských poskytovatelích služeb skupinového financování pro podniky a o změně nařízení (EU) 2017/1129 a směrnice (EU) 2019/1937.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES ze dne 13. července 2009 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2402 ze dne 12. prosince 2017, kterým se stanoví obecný rámec pro sekuritizaci a vytváří se zvláštní rámec pro jednoduchou, transparentní a standardizovanou sekuritizaci a kterým se mění směrnice 2009/65/ES, 2009/138/ES, 2011/61/EU a nařízení (ES) č. 1060/2009 a (EU) č. 648/2012.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 202/2012 Sb.

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 307/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů).

Vládní návrh zákona o preventivní restrukturalizaci – EU, Sněmovní tisk 371/0.

Občanský zákoník Quebecu (Civil Code of Quebec), účinný od 1. ledna 1994. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/55x89>.

Zákon o úpadku a insolvenční Kanady (Bankruptcy and Insolvency Act), RSC 1985, c B-3. Dostupné z: <https://canlii.ca/t/55khj>.

Jiné zdroje

BUJGL, David. *Agent pro zajištění v českém právním řádu*. Rigorózní práce. Univerzita Karlova. Právnická fakulta [online], 2021. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/20.500.11956/125184>.

CHAMBERLAND, Andrée. *La problématique de l'opposabilité aux tiers des droits des créanciers aux contrats conclus à des fins de garantie et portant sur des biens mobiliers* [online], 2008. s. 16. Dostupné z: <https://papyrus.bib.umontreal.ca/xmlui/bitstream/handle/1866/3236/12041835.PDF?sequence=2&isAllowed=y>.

URBANEC, David. *Bankovní syndikát – specifický věřitel v insolvenčním řízení*. Videozáznam z konference Insolvence 2015. Dostupné z: <https://ksg.vse.cz/odborne-aktivity/veda-vyzkum/konference/insolvence-2015-sede-zony-a-selhani-v-insolvencni-praxi/videozaznam-z-konference/>

Dodatek č. 1 ke Smlouvě o syndikovaném úvěru, úplné znění smlouvy, OTE, a.s. [online]. Dostupné z: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/3335410>.

Dohoda o postupu při vymáhání a mezivěřitelské dohody C-Energy Planá s.r.o. [online]. Dostupné z: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/18490147?backlink=2d0sm>.

Odpověď MS na žádost o poskytnutí informace, sp. zn. MSP-180/2023-OSV-OSV/4.

Shrnutí

Diplomová práce Využití svěřenského fondu při obchodech se zabývá možností využití svěřenských fondů v České republice v oblasti obchodu, ve vztazích B2B a B2C. Cílem práce je odpověď na výzkumnou otázku: Jak lze využít svěřenský fond ve sféře obchodu, jaké jsou jeho výhody / nevýhody oproti jiným obchodním instrumentům a je svěřenský fond způsobilým nástrojem obchodu? Práce je rozdělena do třech kapitol. V první kapitole je zkoumáno, jaké vlastnosti fondu ho dělají atraktivním pro obchod (flexibilita, oddělené jmění, insolvenční efekt), dále je analyzováno postavení fondu jako subjektu a objektu obchodu a je poskytnuta odpověď na otázku, zda je možné považovat fond za podnikatele a kdo bude v případě fondu nositelem podnikatelských oprávnění. V druhé kapitole práce jsou vymezeny „opačné“ vlastnosti svěřenského fondu, které brání či znesnadňují jeho použití při obchodech. Třetí kapitola je zaměřena na konkrétní transakce, v nichž může fond najít obchodní využití, je zkoumán zajišťovací a investiční svěřenský fond a obchodní využití svěřenského fondu v české praxi. Závěrem práce je poskytnuto shrnutí, že hlavní budoucí potenciál svěřenského fondu je spatřován především ve finanční sféře, zejména v oblasti sekuritizace a skupinového financování.

Abstract

The thesis The use of a trust in business transactions deals with the possibility of using trusts in the Czech Republic in the area of business, in B2B and B2C relationships. The aim of the thesis is to answer the research question: How can a trust fund be used in the sphere of business, what are its advantages/disadvantages compared to other business instruments, and is a trust a capable business tool? The thesis is divided into three chapters. The first chapter examines the characteristics of the trust that make it attractive for business (such as flexibility, separate property, insolvency effect), further analyzing the position of the trust as a subject and object of business, and answering the question of whether the trust can be considered a business entity and who will hold the business license for the trust. The second chapter defines the “opposite” characteristics of the trust, which hinder or complicate its use in business. The third chapter focuses on specific transactions in which the trust find business use, examining the security and investment trust and the business use of the trust in Czech practice. In conclusion, the thesis provides a summary that the main future potential of the trust is seen primarily in the financial sphere, especially in the area of securitization and group financing.

Seznam klíčových slov

Svěřenský fond, obchod, insolvenční efekt, podnikatel, živnostenská oprávnění, syndikovaný úvěr, agent pro zajištění, korporátní dluhopis, sekuritizace, kolektivní investování.

Key words

Trust, business, insolvency effect, entrepreneur, trade license, syndicated loan, security agent, corporate bond, securitization, collective investment.